

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1885. Första Kammaren. N:o 45.

Söndagen den 17 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Anmäldes och bordlades Bevillnings-Utskottets memorial N:o 12, i anledning af Kamrarnes dels skiljaktiga beslut, dels återremiss i vissa delar af Utskottets betänkande N:o 7, angående villkoren för försäljning af bränvin.

Föredrogs och lades till handlingarna Kongl. Maj:ts under gårdagen å rikssalen afgifna nådiga svar i anledning af en utaf innevarande Riksdag antagen grundlagsändring; och skulle detsamma innehåll meddelas Riksdagens kanslideputerade för att iakttagas vid riksdagsbeslutets uppsättande.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, N:o 58, till Konungen, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sju hufvudtitel.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. 2,33 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Måndagen den 18 Maj, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 12 på dagen.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets nedannämnda memorial:

N:o 59, i anledning af väckt motion om afsättande af en fond till understöd för jordbruks- och öfriga näringar inom landet; samt N:o 60, angående sättet för anskaffande af medel till vissa beslutade utgifter för statens jernvägsanläggningar och till lån åt enskilda jernvägar.

Föredrogs men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Bevillnings-Utskottets under gårdagen bordlagda memorial N:o 12, i anledning af Kamrarnes dels skiljaktiga beslut, dels återremiss i vissa delar af Utskottets betänkande N:o 7, angående vilkoren för försäljning af bränvin.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 e. m.

Kammaren åtskildes klockan 12,7 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Måndagen den 18 Maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Anmälades och bordlades:

Stats-Utskottets memorial N:o 61, angående statsregleringen för år 1886; samt

Banko-Utskottets utlåtanden och memorial:

N:o 9, i fråga om ändringar i gällande reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning;

N:o 10, i fråga om ändring i gällande instruktion för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor i orterna; och

N:o 11, angående instruktion för nästa Riksdags Banko-Utskott.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, N:o 59, till Konungen, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, N:o 63, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny värnpligtslag.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 7,3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 19 Maj, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 12 i denna månad.

Anmälades och bordlades Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets memorial N:o 7, med anledning af Kamrarnes olika beslut i

fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.

Föredrogos och biföllos Stats-Utskottets under gårdagen bordlagda memorial:

N:o 59, i anledning af väckt motion om afsättande af en fond till understöd för jordbruks- och öfriga näringar inom landet;

N:o 60, angående sättet för anskaffande af medel till vissa beslutade utgifter för statens jernvägsanläggningar och till lån åt enskilda jernvägar; samt

N:o 61, angående statsregleringen för år 1886.

Föredrogos Banko-Utskottets sistlidne dag bordlagda utlåtande och memorial:

N:o 9, i fråga om ändringar i gällande reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning.

1—7 punkterna.

Biföllos.

Sista stycket.

Lades till handlingarna.

N:o 10, i fråga om ändring i gällande instruktion för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor i orterna.

Biföllos.

N:o 11, angående instruktion för nästa Riksdags Banko-Utskott.

Biföllos.

Sammanjemk-
ningsförslag
ang. villkoren
för försäljning
af bränvin
m. m.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Bevillnings-Utskottets den 17 och 18 i denna månad bordlagda memorial N:o 12, i anledning af Kamrarnes dels skiljaktiga beslut, dels återremiss i vissa delar af Utskottets betänkande N:o 7, angående villkoren för försäljning af bränvin.

1 punkten.

Kammaren lade till handlingarna Utskottets hemställan, så vidt den innefattade en framställning till Andra Kammaren, och biföll Utskottets hemställan i öfrigt.

Sammanjemkningsförslag ang. vilkoren för försäljning af brännvin m. m.

(Forts.)

2 punkten.

Herr Ekenman, Victor: Det var visst icke af något nyhetsbegär, som jag förra gången påkallade ändring i rubriken, hvilket yrkande så till vida vann Första Kammarens bifall, att Kammaren återremitterade punkten. Det uteslutande skälet var det af mig angifna, att rubriken, ehuru alldeles lika lydande med den nuvarande förordningens, är mer än behörigt lång och äfven efter de förändringar, som Bevillnings-Utskottet företagit i Kongl. Maj:ts proposition, icke vidare fullt riktig. Dessa af mig då angifna skäl qvarstå oförändrade, men jag kan väl finna, att Bevillnings-Utskottet haft ett annat skäl för att icke göra något nytt förslag i den af mig antydda riktningen, det skäl nemligen, att tiden varit för knapp. Och då det nu i denna riksdagens sena timme icke skulle kunna medföra något resultat, om jag nu föresloge en ändring, vill jag endast få min mening i protokollet förvarad, utan att framställa något som helst yrkande.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes den ifrågavarande rubriken.

3—5 punkterna.

Biföllos.

6 punkten.

Biföllos, så vidt den innefattade en framställning till Första Kammaren.

7 punkten.

Biföllos.

8 punkten.

Friherre af Ugglas: Jag kan, för min del, icke vara annat än tacksam mot Bevillnings-Utskottet för det sammanjemkningsförslag, som här blifvit framlagdt. Det öfverensstämmer i det allra väsentligaste med de önskingar, jag uttalade i mitt utlåtande till Kongl. Maj:t förlidet år i samma ämne. Jag ämnar således icke på något sätt annat än instämma i förslaget. Endast i ett afseende har jag en anmärkning att göra, som antagligen mera rör redaktionen än

Sammanjemk-
ningsförslag
ang. villkoren
för försäljning
af brännvin
m. m.
(Forts.)

sjelfva förslaget. I 4:de punkten föreslås nemligen: »Der särskilda omständigheter föranleda behof af försäljningstidens inskränkning eller utsträckning, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att på framställning af kommunalstyrelse samt efter magistrats eller kommunalnämnds hörande derom förordna.» För min del instämmer jag fullkomligt med Utskottet derutinnan, att det undantag från denna lag, som kunde komma att under särskilda omständigheter påkallas, bör beslutas genom ett samstämmigt beslut af Konungens Befallningshafvande och vederbörande kommunalstyrelse. Men om man läser så som här står skrifvet, skulle det vara Konungens Befallningshafvande betaget att i denna fråga taga något initiativ. Det står nemligen, att Konungens Befallningshafvande eger förordna »på framställning af kommunalstyrelsen». Detta låter sig ganska väl göra i mindre städer, likasom på landet, men jag vågar påstå, att i våra större städer, och i synnerhet i Stockholm, skulle det vara för sjelfva saken mindre lyckligt, i fall ett sådant initiativ vore vederbörande Konungens Befallningshafvande betaget. Jag tror nemligen, att för kommunalstyrelsen i en större stad kan det knappast vara möjligt att så följa de särskilda förhållanden inom samhället, hvilka kunna påkalla en förändring i berörda afseende, som den myndighet, åt hvilken polismakten inom samhället är uppdragen. Jag vågar också hoppas, att icke någon olägenhet af detta stadgande skall kunna uppkomma, i fall det blir antaget, utan att verkligan initiativ må, såsom hittills varit fallet, få ligga både hos Konungens Befallningshafvande och hos vederbörande kommunalmyndighet. Det är under denna bestämdt uttalade förutsättning som jag, för min del, icke vill ifrågasätta någon ändring, utan anhåller, att Kammarren ville bifalla denna punkt, såsom innefattande en, efter mitt förmenande, lycklig lösning af förevarande fråga.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och Utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan bifölls, så vidt den innefattade en framställning till Första Kammarren.

9 punkten.

Bifölls.

10 punkten.

Kammarren, som tog 2 punkten af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 7 i förnyadt öfvervägande, biföll hvad Utskottet i sistnämnda punkt hemställt.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Tisdagen den 19 Maj, e. m.

7 N:o 45.

Anmälles och bordlades Stats-Utskottets memorial N:o 62, med förslag till åtskilliga stadganden, som böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 8 e. m.

Kammaren åtskildes kl. 11,44 f. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 19 Maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.

Anmälles och bordlades:

Stats-Utskottets memorial

N:o 63, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för Riksgäldskontoret; samt

Bevillnings-Utskottets betänkanden:

N:o 13, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen; och
N:o 14, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummans utgörande.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, N:o 57, till Konungen, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel.

Upplästes och godkändes Bevillnings-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, N:o 70, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts

proposition angående med Portugal afslutad handels- och sjöfarts-traktat.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar-
efter Kammaren åtskildes kl. 8,7 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 20 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats
till sammanträdet fortsättande kl. 8 e. m.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag

dels till Riksdagens skrifvelse, N:o 75, till Konungen, angående
bestämmelser rörande kontroll öfver tillverkning af och handel med
konstsmör;

dels ock till följande paragrafer i riksdagsbeslutet:

N:o 22, angående af Kongl. Maj:t föreslagen och af Riksdagen
antagen ändring i § 72 Riksdagsordningen;

N:o 23, angående af Riksdagen beslutad ändring i Regerings-
formen;

N:o 24, om utarbetande, till ledning vid landstingsmannavalen,
af årliga folkmängdsuppgifter;

N:o 25, angående lag om ändrad lydelse af §§ 121 och 134
Utsökningslagen;

N:o 26, angående utredning af hvad som bör vara att till fast
eller lös egendom hänföra;

N:o 27, om lag angående lydelsen af judes edliga förpligtelse;

N:o 28, om lag angående byggnad och underhåll af kyrka med
hvad dertill hörer, så ock af särskild sockenstufva;

N:o 29, angående förändrad lydelse af §§ 6 och 7 Regerings-
formen;

N:o 30, angående kreditivsummorna;

N:o 31, angående statsregleringen; samt
N:o 32, angående statsregleringen.

Justerades protokollen för den 13 i denna månad.

Upplästes och godkändes Lag-Utskostets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

N:o 71, om framläggande af förslag till ny lag om aktiebolag;

N:o 72, om ändrade bestämmelser beträffande ersättning åt vittne, som i brottmål blifvit af allmän åklagare inkalladt och sig instält;

N:o 73, om förslag till lagändringar för afhjelpande af vissa brister i gällande inteckningsförordning; samt

N:o 74, angående åtgärd i syfte att sådan anteckning i kyrkobok, som enligt förordningen den 14 April 1866 utgör förutsättning för oäkta barns arfsrätt efter moder, må verkställas på sådant sätt, att den må innefatta bevis, att qvinnan låtit anteckna barnet såsom sitt.

Grefve Strömfelt, som nu på begäran erhöll ordet, yttrade: *Interpellation ang. svensk-norska tullförhållanden.*
Såsom ursäkt för att jag i Riksdagens sista timme besvärar Hans Excellens Statsministern och Kammaren med en interpellation hopas jag får gälla, att min framställning berör viktiga intressen och att en del af de handlingar, som jag behöft för att någorlunda fullständigt utarbeta interpellationen, först sent kommit till handa.

I hvarje land bekämpa stridiga intressen hvarandra; det är då nödvändigt att de lagar, som skola reglera dessa intressens inbördes förhållanden, upprätthållas och rätt tillämpas. Hafva allvarliga tvifvel uppstått om att så sker, är det en representants rättighet att fästa regeringens uppmärksamhet derpå och att för henne frambara sina bekymmer.

Sedan längre tid tillbaka har tullfri införsel från Norge till Sverige af en del i Norge icke tillverkade varor, hvilka i Sverige äro tullpliktiga, egt rum, såsom man sagt, med stöd af mellanrikslagen. Mellanrikslagen innehåller likväl icke någon bestämmelse, som, enligt vanlig språktolkning, kan gifva anledning dertill. Man har därför fått söka anledningen annorstädes och man har hufvudsakligast funnit densamma i den svenska Generaltullstyrelsens cirkulär af den 18 September 1874 och det norska tulldepartementets cirkulär af den 28 Oktober samma år. Den ifrågavarande importen har allt mera börjat utöfva ett menligt inflytande på en del svenska industrigrenar och handtverkerier, hvilkas ställning redan förut är tillräckligt tryckt, och har beröfvat den svenska statskassan en icke

Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.
(Forts.)

obetydlig inkomst. Dessa förhållanden hafva slutligen väckt en stor oro i landet, och med anledning deraf ber jag nu att, efter utveckling af några sakförhållanden, få till Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet framställa några frågor.

Eders Excellens!

Kongl. förordningen af den 29 Maj 1874 utgör den nu gällande så kallade mellanrikslagen.

Dess 3:e § lyder: »Svenska eller norska naturalster eller tillverkningar skola vid införsel landvägen från det ena riket till det andra vara fria från tullafgifter, med undantag af socker och sockertillverkningar, derunder inbegripet sirup, tobak och tobakstillverkningar, brännvin och sprit af alla slag, malt och malttillverkningar, brändt eller malet kaffe samt spelkort, för hvilka varor, så vidt de uti det rike, dit de införas, i allmänhet äro tullpliktiga, full tullafgift skall erläggas utom i de fall, som i nästa paragraf sägs», och den 14 § innehåller, att svenska eller norska naturalster eller tillverkningar äfven få införas tullfria sjöledes i ettdera af rikets fartyg.

För att i öfrigt tullpliktiga varor vid införsel från det ena riket till det andra skola få åtnjuta tullfrihet, erfordras således, att de utgöras af svenska eller norska *naturalster* eller *tillverkningar*.

Generaltullstyrelsens cirkulär af den 18 September 1874 har följande lydelse: »Kongl. Generaltullstyrelsen har velat till behörig kännedom meddela, att, i fråga om tullbehandling af *kläder*, som äro tillverkade i det ena af de förenade rikena Sverige och Norge af utländskt, der förtulladt tyg, styrelsen samt Kongl. norska regeringens finans- och tulldepartement sammanstående äro af den åsigt, att det sömnadsarbete, som å tyget nedlägges för dess apterande till kläder, utgör en så vigtig del af produktionen, att sådana kläder böra behandlas som varor, tillverkade i det land, hvarest de äro sydda, och således vid införseln från det ena till det andra riket, enligt §§ 3 och 14 i Kongl. förordningen den 29 Maj 1874 angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden, vara tullfria.»

Af detta cirkulärs ordalydelse synes framgå, att en öfverenskommelse emellan den svenska Generaltullstyrelsen och Kongl. norska regeringens finans- och tulldepartement egt rum angående *tolkning* eller *förklaring* af mellanrikslagen.

I mellanrikslagen finnes intet stadgande derom, att å någondera sidan underordnad myndighet eger att tolka, utlägga eller »förklara» lagen *mot dess bokstaf*, vare sig sjelfständigt eller genom öfverenskommelse styrelser emellan. Endast 11 § bestämmer, att tullstyrelserna i Sverige och Norge skola *till närmare kontroll* hvar tredje månad tillsända hvarandra förteckningar å de varutransporter, som med förpassningar egt rum, samt inbördes lemna hvarannan under rättelser om de föreskrifter, som i afseende å berörda kontroll tid efter annan utfärdas. Detta är uppenbarligen något helt annat.

Mellanrikslagen bestämmer tydligen, att tullfrihet åtnjutes endast

för sådana varor, som utgöras af ettdera rikets *naturalster* eller *tillverknningar*, men att tillskärning, sylön och tillbehör å kläder, eller, såsom det i cirkuläret med en term benämnes, »sömnadsarbete», är liktydigt med *naturalster* eller *tillverkning*, med hvilken senare bestämmelse måste afses produkt eller fabrikat, står *icke* i mellanrikslagen, som ej heller gifver *någon* anledning dertill.

*Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.
(Forts.)*

Gällande tullförfattning (tulltaxan) stadgar tillika i afseende å artikeln »*kläder*», att vid införsel deraf till Sverige skall tull beräknas »med 20 procents förhöjning i den tull, som är bestämd för tyget eller det ämne, hvaraf klädes- eller hushållspersedeln *hufvudsakligen* består».

Alldeles klart måste vara, att liksom tullen å kläde icke utgör klädets *verkliga* värde, så utgör icke heller tulltillägget för kläder — 20 procent af klädestullen — »sömnadsarbetets» verkliga värde; men båda tullbeloppen äro representanter för af Riksdagen antaget *förhållande* emellan värdet af sjelfva klädet och af värdet af det-sammans apterande till »*kläder*».

I skrifvelse af den 17 Mars 1868 säger Generaltullstyrelsen följande: »Kongl. Generaltullstyrelsen eger icke meddela allmän förklaring angående gällande tullförfattningars tillämpning.»

Ingen lär bestrida Generaltullstyrelsen rätt att genom cirkulär, till tullkamrarnes upplysning, förklara sin mening om rätta förståndet vid tulltaxans och mellanrikslagens tillämpning, men derom är här icke fråga. Orden liksom tanken i det upplästa cirkuläret — »att det sömnadsarbete, som å tyget nedlägges för dess apterande till kläder, utgör en så viktig del af produktionen», att artikeln kläder derigenom *öfvergår till det lands »tillverkning*», der de äro sömmade, oberoende af klädets eller tygets produktionsort — saknas helt och hållet i mellanrikslagen och kunna visserligen icke ens anses utgöra någon Generaltullstyrelsens förklaring vid tillämpning af lagen. utan torde vara ett *lagtillägg*, stridande både emot lagens bokstaf och emot gällande riksdagsbeslut angående tullbehandling af »*kläder*».

Alltså synes det mig vara uppenbart, att Generaltullstyrelsens cirkulär af den 18 September 1874 förutsätter ett af regeringen lemnadt bemyndigande för dess affattande och utfärdande, hvarom jag något senare anhåller att få framställa spörsmål.

Jag skall i det följande visa huru fullkomligt origtigt det påstående är, som ligger till grund för cirkuläret, nemligen att »sömnadsarbete» utgör en så viktig del af produktionen, att »*kläder*» *derför* böra anses såsom det lands »*tillverkning*», der de äro sydda, oberoende deraf om klädet eller tyget utgör ett helt annat lands produktion.

Jag har här ett intyg öfver tillverkningskostnaden af simpla kläder *i parti*, sådana som arbetsklassen använder och som utgöra den hufvudsakliga importen till Sverige från Norge, afgifvet af en stor skrårderifirma för dylika arbeten i Stockholm.

Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.

(Forts.)

»Vid tillverkning af färdiga kläder i parti, af billiga tyger såsom halfylle eller bomullsväfnader, uppgår arbetslönen:

per dussin rockar till.....	kronor	3,50 à 4
» » byxor »	»	2,50 à 3
» » västar »	»	2,50 à 3
samt inberäknadt foder, tillbehör och arbetslön:		
per dussin rockar till	kronor	10,00 à 10,50
» » byxor »	»	3,60 à 4,10
» » västar »	»	5,40 à 5,50
» » yllskjortor »	»	3,00
» » bomullskjortor »	»	1,75 à 2,00;

varierande dock alltid dessa arbetspriser i förhållande till tygets värde och godhet, så att arbetslönen blifver högre, ju bättre tyg som användes; intygas härmed på begäran.

Stockholm den 14 Mars 1885.

C. M. Hermanson.

Egenhändiga namnteckningen intyga:

P. A. Collijn.

E. v. Ramsten.»

Deraf framgår, att tillverkning jemte sy- och tillbehör af en rock af billiga tyger, såsom halfylle eller bomullsväfnader, kostar *högst 90 öre*; om dertill lägges ett sällsynt billigt tygs värde med *3 kronor*, så blir plaggets värde *3,90*, och »sömnadsarbetets» värde utgör icke fullt $\frac{1}{4}$ mot tygets värde. Tillverkning jemte sy- och tillbehör till ett par byxor kostar i parti *högst 34 öre*; om dertill lägges tygets värde med *2 kronor*, så blir plaggets värde *2,34*, och »sömnadsarbetets» värde utgör endast omkring $\frac{1}{7}$ mot tygets. Med dyrare tyg blir värdet af sömnadsarbetet än mindre i förhållande till tygets värde. Detta gäller *endast* så kalladt dussinarbete. Vid tillverkning af finare och dyrbarare kläder ställer sig må hända förhållandet något annorlunda, men sådana kläder utgöra ingen nämnvärd del af ifrågakvarande import.

Häraf synes, att den i cirkuläret uttalade grunden för dess tillkomst och innehåll är alldeles örigtig.

För allt klåde, halfylle eller bomullstyg, som från utlandet införes till Norge och der apteras till »kläder», hvilka sedan införas till Sverige, uppbär norska statskassan *ensam* tullen. Svenska statskassan förlorar den, och Sveriges motsvarande fabriker och handtverkerier tryckas af denna, såsom jag tror, icke berättigade konkurrens. Man skulle kunna förmena, att, när rättigheten är ömsesidig, cirkulärets bestämmelse icke borde verka till någotdera landets skada. Men emedan Norge saknar större fabriksindustri, så är tullen der å klåde och bomullstyg vida lägre än i Sverige. Detta har till följd, att, med cirkulärets tillämpning, Sveriges utförsel till Norge af kläder hvarken är eller kan blifva jemförlig med Norges utförsel till Sverige. Statistiken konstaterar äfven detta.

År 1882 utfördes från Norge till Sverige »kläder» för kronor 485,059. *Interpellation ang. svensk-norska tullförhållanden.*

År 1883 utfördes från Norge till Sverige »kläder» för kronor 619,949.

Således *ökades* denna Norges utförsel till Sverige på *ett* år med kronor 134,890.

(Forts.)

År 1882 utfördes från Sverige till Norge »kläder» för kronor 68,578.

År 1883 utfördes från Sverige till Norge »kläder» för kronor 54,763.

Således *minskades* denna Sveriges utförsel till Norge på *samma* år med kronor 13,815.

Norges utförsel till Sverige öfversteg Sveriges utförsel till Norge af denna artikel året 1882 med ett värde af 416,481 kronor och året 1883 med ett värde af 565,186 kronor. Statistiken utvisar således, att Norges utförsel af kläder till Sverige *stiger*, under det att Sveriges utförsel till Norge *sjunker*, och detta måste blifva den naturliga följden af cirkulärets tillämpning. Jag vågar föreställa mig, att den rätta tolkningen af mellanrikslagen, jemförd med tulltaxans bestämmelse i afseende å tullbehandling af artikeln »kläder» bör vara, »att tyget eller det ämne, hvaraf klädes- eller hushållspersedeln hufvudsakligen består», måste *bevisligen* utgöra ettdera landets egna tillverkning, för att klädespersedeln skall kunna komma i åtnjutande af tullfrihet.

Ett förhållande, som jag endast beder att för Herr Finansministern få anföra, hvartill jag för närvarande icke kunnat utreda orsaken, är, att år 1883 utfördes från Norge till Sverige *ylleväfnader* till ett värde af 3,490,268 kronor, under det att *samma* år från Sverige till Norge utfördes *ylleväfnader* för endast 919,039 kronor.

En annan industri har, på grund af *samma* cirkulär, på sista tiden uppstått i Norge och är stadd i utveckling. Den hotar att draga den hufvudsakliga införseln af oblekt bomullsväf från England *tullfri* öfver Norge till Sverige.

I Kristiania har en Herr Schouw anlagt ett färgeri för bomullsväfnad. Han inför stora quantiteter från England och färgar dem. Tullen i Norge är 13 öre och i Sverige 50 öre per kilogram. Sedan exporterar han varan *tullfri* till Sverige med Kristiania tullkammars produktionsbevis öfver att vara »norsk tillverkning». Färgeriet lär vara anlagdt för export af sådan engelsk vara till Sverige. En sändning anlände senast i Januari detta år till Göteborg. Bomullsväfven var ofullständigt färgad och vid framkomsten ännu våt. Man antager att afsigten var, att väfven skulle genom tvättning befrias från den »norska tillverkningen» och återföras till engelsk tillverkning, sedan den gått tullfritt in, och derefter säljas ofärgad eller omfärgas. Detta parti blef kvarhållet af tullkammaren, som i skrifvelse till Generaltullstyrelsen bland annat framhåller, att, om en »så ringa och ofullständig bearbetning af varan skall bereda den »samma tullfri införsel i riket, den hufvudsakliga importen af oblekt »bomullsväf hädanefter kommer att ske öfver Norge».

Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.

Generaltullstyrelsen utfärdade med anledning af denna skrifvelse följande cirkulär den 19 Januari 1885:

»Rundskrifvelse.

(Forts.)

Af förekommen anledning har Kongl. Generaltullstyrelsen velat föreskrifva, att om synbarligen endast ofullständigt färgade bomullsväfnader ankomma från Norge, åtföljda af förpassning och bevis att vara norsk tillverkning, och tullfrihet på grund deraf påyrkas, prof å sådan vara skall till Generaltullstyrelsen genast insändas och varan icke utlemnas förr än styrelsen derom meddelat beslut.

Stockholm den 19 Januari 1885.

A. G:son BENNICH.

Gerhard Berlin.»

Af detta cirkulär framgår, att om bomullsväfnad är *fullständigt* färgad och åtföljes af förpassning och produktionsbevis, så får den såsom norsk tillverkning tullfritt hit införas. Så vidt jag uppfattat detta cirkulär rätt, innebär det ett godkännande af att fullständig färgning, verkställd i Norge å en dit från utlandet införd bomullsväfnad, förändrar bomullsväfnaden till »norsk tillverkning», hvarefter norska myndigheterna ega att derpå lemna produktionsbevis för att varan skall åtnjuta tullfrihet, när den till Sverige utföres. Om så är meningen, förstår jag icke huru och på hvad grund en så enkel och obetydlig procedur kan förklaras liktydig med tillverkning, men faran derutaf ligger i öppen dag.

En bomullsväfnad förblifver efter färgning fortfarande bomullsväfnad. Färgningsprocessen kan omöjliggen gifva den annan egenkap, ej heller kan den tillökning i värdet, som varan genom färgning undergår, vara af sådan betydenhet, att den därför kan hänföras till inhemsk tillverkning. Ett exempel torde det tillåtas mig att anföra. 120 fot sämre domestik, hvaraf begagnas stora kvantiteter i Sverige, väga omkring $3\frac{1}{2}$ kilogram. Tullen är i Sverige 50 öre och i Norge 13 öre per kilogram; för partiet således 1,75 i Sverige och 46 öre i Norge, och tullskilnaden 1,29.

Efter från bomullsväfnaderna i Sverige lemnade uppgifter uppgår kostnaden för *fullständig* färgning till $\frac{3}{4}$ öre per fot, *vinsten inberäknad*; alltså kosta 120 fot i färgning högst 90 öre. Värdet af 120 fot sämre engelsk vara torde i Norge oförtullad, men med tillagd fraktkostnad, kunna antagas lägst till 4,50, och påläggas tullen med 46 öre, så står partiet der ofärgadt till 4,96. Lägges färgningsvärdet dertill med 90 öre, så blir varans värde 5,86 och färgningsprocessen uppgår således icke till mer än mellan $\frac{1}{6}$ och $\frac{1}{7}$ af fabrikatets tillverkningsvärde och motsvarar icke ens tullskilnaden de båda länderna emellan.

Att här föreligger en sak af allvarsammaste beskaffenhet, inses än tydligare af den skriftväxling i ämnet, som, föranledd af den förut nämnda sändningen, egt rum och hvaraf afskrift blifvit mig lemnad.

Sedan svenska Generaltullstyrelsen aflåtit skrifvelse till norska Tulldepartementet och detta till Kristiania tullkammare, infortrade tullkammaren förklaring från exportören Herr Schouw; denna förklaring ber jag få uppläsa, såsom innehållande högst märkliga saker, hvilka sprida ljus öfver den ställning, i hvilken Generaltullstyrelsens cirkulär bragt de båda ländernas affärsförhållanden. Skrifvelsen lyder:

*Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.
(Forts.)*

»Gjenpart

Til Christiania Toldkammer.

I anledning de af mig til Sverige exporterede Bomuldsværer, hvoraf siste Sending per Oscar Dickson i Januari dette Aar er tilbageholdt af Toldmyndighederne i Göteborg, har jeg paa Foranledning af Herr Toldinspektøren for mitt Vedkommende at oplyse følgende:

For omkring 2 Aar siden anmodede nogle svenske Herrer mig om at paatage mig Farvning af Bomuldstöier, der skulde anvendes til Foder, til Gardiner, til Brug for Sadelmagere, Tapetserere og lignende, hvad kun udfordrede en simpel Fremgangsmaade, nemlig (enfarved) Behandling, og skulde Fabrikationen efterhaanden blive udvidet og forbedres.

Jeg tog ikke i Betænkning at ingaa herpaa, da jeg selvfølgelig, forinden jeg någensinden exporterede Varer af denne Art herfra til Sverige, confererede med det norske Toldvæsen, der, efter at have beset og undersøgt mine Prøver, erklærede at den af mig farvede Vare kunde angives som norsk Fabrikat og forpasses til Sverige i Egenskab heraf.

Da jeg havde forvisset mig om at Varen — der selvfølgelig blef inførdt hertil fra England, hvilket jeg ogsaa opgav herværende Toldvæsen — efter at være bleven farvet her, kunde sendes herfra til Sverige som norsk Produkt, da den var foredlet her, tog jeg ikke i Betænkning at optage denne Forretning uden at vide eller kjende noget til Varens videre Behandling i Sverige.

Prøve af Fabrikater i rød Farve vedlegges ligesom jeg skal oplyse at forskjellige andre Farver have været benyttede efter Önske fra Varemottageren.

Sluttelig benytter jeg Anledningen til at ansøge det ærede Toldkammer, om at det Parti som henligger i Göteborg maa blive leveret til Varemottageren.

Ærbødigst
Adolf Schouw.

Af detta bref vill synas, som om ifrågavarande färgeri uppkommit på uppmaning af svenske köpmän, och att dess hela ändamål är att möjliggöra tullfri införsel till Sverige af engelska bomullsväfnader i stor skala. Den norske exportören tillstår att han flere gånger afsändt bomullsväfnader till Sverige, hvilka varit engelsk tillverkning, men fått utföras såsom norsk.

Kristiania tullkammares förklaring till departementet är ej mindre märkvärdig och lyder:

Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.
(Forts.)

»I Skrivelse af den 28 forrige Maaned har det Kongl. Departement begjært Toldkamrets Erklæring af hoslagte, tilbagefølgende Skrivelse af den 19 næst for med Bilage fra den Kongl. svenske Generaltoldstyrelse angaaende Forsendelse fra Christiania til Göteborg af ubleget engelsk Bomulds-læred, som, efter at være underkastet Farvning i Christiania, er medgivet Attest for at være af norsk Tilvirkning.

Toldkamret skal tillade sig at anføre, at det i sin Almindelighed kan være forbundet med Vanskelighed at sige hvilke Forandringer et udenlandsk Produkt bør være undergaaet her i Handeln for at kunne overgaa til Navnet af norsk Produkt — ligesom det ved det Kongl. Departements Bestemmelser er antaget at Klæder syede her af udenlandsk Tøi skulde betragtes som norske Produkter.

Toldkamret har overbevist sig om at Adolf Schouw i forrige Aar har indföret hertil icke ubetydelig Partien af udenlandsk Bomulds-læred og var bekjendt med at han drev et Farveri. I Henhold til Afsenderens — der tillige har opgivet sig som Fabrikant — afgivne Erklæring på Tro og Love og i Henhold til det Kongl. Departements Circular af 28 October 1874 er der af Toldväsendet meddelt Produktionsbevis.

Nogen Undersögelse af Varens Beskaffenhed her ved Afsendelsen kan icke godt finde Sted, i det den fremkommer i saadan emballeret Stand, at nogen Brydning af Emballagen ikke uden uoverkommelige Ulemper kan foregaa lige saa lidt som nogen saadan Undersögelse kan ansees nödvendig da Varens Overensstemmelse i Art med Toldforpassningen ju maa blive undersøgt paa Ankomststedet, hvor dens mindelig Toldbarhet skal afgjöres.

Efter Opfordring har Adolf Schouw inleveret hoslagte Forklaring med Pröve, hvorved Toldkamret kun skal bemærke, at man icke kan erindre for at have seet Prøver af hans Produkt, medens det icke er uantageligt at man kan have forklaret ham de gjeldende Lovbestemmelser.»

I denna skrifvelse medgifver tullkammaren sig veta, att Herr Schouw importerat icke obetydliga partier utländska bomullsvaror till ett af honom egande färgeri; vidare att tullkammaren det oakadt, på hans »tro och lofen» att han var fabrikant, utan undersökning, meddelat honom produktionsbevis öfver att varan var norsk tillverkning. Slutligen framställer tullkammaren det lika märkvärdiga som märkliga påstående, att, oakadt den svenska tullkammaren får emottaga den norska tullkammarens embetsintyg öfver att en med förpassning ankommande vara är norsk tillverkning, och således enligt mellanrikslagen måste tullfritt utlemnas, det likväl skall åligga den svenska tullkammaren att pröfva om varan *verkligen* är norsk tillverkning, det vill säga pröfva giltigheten af en norsk myndighets embetsintyg.

Får mellanrikslagen fortfarande tolkas på annat sätt än efter

dess ordalydelse och efter språkbruket, så är en del af vår svenska industri snart prisgifven.

Det behöfves ju blott, att Norge nedsätter tullsatserna på alla industriartiklar under de i Sverige gällande, för att all Sveriges införsel af sådana varor skall taga vägen *tullfri* hit öfver Norge, till lika ovärderligt gagn för norska statskassan som till ohjelpig skada för svenska statskassan och svensk industri. Kläder kunna pressas, möbler poleras eller stoppas, åkdon målas, färdiga kläder fördes med knappar, tygstycken åsättas fransar, garn hopbundtas och så vidare, ja, det finnes väl ingen artikel, på hvilken icke något *lika litet och billigt arbete till dess fullfärdigande kan nedläggas, som färgning af en väf*, för att enligt de åberopade cirkulären naturalisera varan till »norsk tillverkning», och deri ligger en oberäknelig fara, som, efter min mening, påkallar regeringens ingripande.

Efter att hafva uppgifvit dessa sakförhållanden beder jag vördsammt få fråga Hans Excellens Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet:

Har regeringen lemnat Generaltullstyrelsen något särskildt bemyndigande att med norska regeringens finans- och tulldepartement ingå i tolkning om artikeln »kläders» särskilda tullbehandling i anledning af mellanrikslagens bestämmelser, eller att sjelfständigt meddela allmän förklaring angående gällande tulltaxas tillämpning i oförmälda fall?

Gillar regeringen den tolkning af mellanrikslagen, som Generaltullstyrelsen, emot tulltaxans allmänna bestämmelse beträffande färdiggjorda kläder, gjort gällande genom cirkuläret af den 18 September 1874?

Gillar regeringen den allmänna tolkning af hvad som bör förstås med »norsk tillverkning», hvilken i Generaltullstyrelsens cirkulär af den 19 Januari 1885, angående till Sverige införda »ofullständigt» färgade bomullsväfnader, finnes antydd, hvarigenom *fullständigt* färgad vara genom blotta färgningsprocessen skulle antaga karakter af norsk tillverkning?

Anser regeringen nödigt vidtaga åtgärder för att bringa mellanrikslagens tillämpning i öfverensstämmelse med dess ordalydelse?

Hans Excellens Herr Statsministern Themptander: Då jag nu begärt ordet, har det skett endast för att i största korthet besvara de till mig ställda frågor, hvarmed Grefve Strömfelt avslutade sitt anförande, och hvilka frågor han haft uppmärksamheten att redan i går tillställa mig.

Den första frågan afsåg, huruvida »regeringen lemnat Generaltullstyrelsen något särskildt bemyndigande att med norska regeringens finans- och tulldepartement ingå i tolkning om artikeln »kläders» särskilda tullbehandling i anledning af mellanrikslagens bestämmelser, eller att sjelfständigt meddela allmän förklaring angående gällande

*Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.*

(Forts.)

tulltaxas tillämpning i omförmälda fall». Denna fråga kan af mig helt kort besvaras med nej. Regeringen har icke i detta fall lemnat något som helst bemyndigande till Generaltullstyrelsen, men af detta mitt svar må Kammarerna icke draga den slutsats, att jag anser Generaltullstyrelsen hafva saknat befogenhet att utfärda det af Grefve Strömfelt påpekade cirkuläret af den 18 September 1874. Grefve Strömfelt har sjelf erkänt, att det icke strider mot Generaltullstyrelsens befogenhet att i cirkulär till sina underlydande meddela föreskrifter, som innefatta tolkning af de författningar, hvilkas tillämpning tullverket har sig anförtrodd; och att detta är Generaltullstyrelsens icke blott befogenhet, utan äfven pligt. lärar nappeligen kunna bestridas.

Såsom herrarne veta, är tillämpningen af de författningar, som angå tullverket, i första hand anförtrodd åt den så kallade lokala tullförvaltningen. Finner någon vederbörande sig missnöjd med de åtgärder, som den lokala förvaltningen vidtager, eger han deröfver föra klagan hos Generaltullstyrelsen. Om nu denna styrelse vare sig vid pröfning af inkomna klagomål eller eljest vid utöfningen af den tillsyn, hvarmed det tillkommer styrelsen att följa sina underlydande, finner att de författningar, hvilkas tillämpning tillhör dessa underlydande myndigheter, icke handhafvas på sådant sätt, som är öfverensstämmande med Generaltullstyrelsens uppfattning af författningarnas innehåll, är det ju alldeles gifvet, att tullstyrelsen måste låta sig angeläget vara att meddela sina underlydande så beskaffade instruktioner, som äro egnade att befordra en efter styrelsens uppfattning korrekt och likformig tillämpning af gällande föreskrifter. Sådant har skett i många fall så väl i afseende på tulltaxan som äfven angående åtskilliga andra författningar, hvilka tillämpas af tullverket. Något annat har icke heller skett i förevarande fall, och att Generaltullstyrelsen i detta ämne konfererat med norska regeringens tulldepartement, beror på det förhållandet, att mellanrikslagen gäller på enahanda sätt i Sverige och Norge och skall tillämpas så väl af svenska som norska tullmyndigheter. Det måste under sådana förhållanden vara af vigt att de centrala tullmyndigheterna i båda rikena rådgöra med hvarandra till åstadkommande af en likformig tillämpning af den ifrågavarande lagen.

Naturligtvis innefattar icke ett så beskaffadt cirkulär af tullstyrelsen, såsom den till mig ställda frågan tyckes angifva, någon allmän förklaring angående tulltaxans tillämpning; ty någon allmän förklaring af gällande lagar och författningar lærer icke kunna åstadkommas i annan ordning än genom beslut af de myndigheter, som stiftat sjelfva lagen, så att i detta fall icke ens Kongl. Maj:t kunnat ensam afgifva någon allmän förklaring angående mellanrikslagen, enär denna stiftats genom samverkan af båda ländernas regeringar och ländernas representationer. Men å andra sidan är det ju alldeles naturligt, att icke någon som helst lag kan tillämpas utan att i sjelfva tillämpningen ligger en tolkning, hvilken verkar såsom ett slags för-

klaring af lagen, då den vidare tillämpningen kommer att rätta sig derefter.

Den 2:dra frågan i ordningen tyckes afse att af mig erhålla ett yttrande, huruvida regeringen gillar den tolkning, som Kongl. Generaltullstyrelsen i förevarande fall gjort af mellanrikslagen. Grefve Strömfelt frågar nemligen: »Gillar regeringen den tolkning af mellanrikslagen, som Generaltullstyrelsen, emot tulltaxans allmänna bestämmelser beträffande färdiggjorda kläder, gjort gällande genom cirkuläret af den 18 September 1874?»

Till svar derpå ber jag endast att få upplysa, att den sak frågan afser, aldrig utgjort föremål för regeringens pröfning, åtminstone icke under den tid jag haft den äran att såsom chef förestå Kongl. Finansdepartementet och — så vidt jag kunnat erfara genom att låta efterse i departementets diaries — icke heller under tiden dessförrinnan efter tillkomsten af ifrågavarande lag.

Liksom Generaltullstyrelsen kan tolka författningen och meddela föreskrifter åt sina underlydande rörande författningens tillämpande, kan visserligen en dylik tolkning äfven företagas af Kongl. Maj:t, hvars pröfning man kan underställa frågor om tullbehandling af varor, dels genom öfverklagande af Generaltullstyrelsens i ärendet meddelade beslut, och dels i sådana fall, då frågan kommer till Kongl. Maj:t i följd af anmärkningar vid räkenskaperna, framställda i Kongl. Kammarrättens revision. Slutligen kunna också de af tullförfattningarnas tillämpning i ett visst fall intresserade omedelbart hos Kongl. Maj:t göra framställning i ämnet för att fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på hvad de anse nödigt. Men under ingen af dessa former har denna fråga utgjort föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, och jag saknar därför vid detta tillfälle hvarje behörighet att uttala mig om den utgång frågan kunnat få, derest den hade varit underställd Kongl. Maj:ts pröfning.

Dessutom ber jag få tillägga, att, då jag icke tror mig ega den sakkunskap, att jag utan ärendets behöriga och fullständiga utredning skulle våga att vid detta tillfälle för egen räkning uttala ett omdöme i saken, jag icke heller nu kan angifva i hvilken riktning jag skulle komma att yttra mig, ifall frågan komme att underställas Kongl. Maj:ts pröfning under den närmaste tiden. Jag kan dock icke underlåta att fästa den ärade talarens uppmärksamhet derpå, att den tolkning af mellanrikslagen, som han sjelf angifver, då han synes förutsätta att ett på utländska råämnen nedlagdt arbete icke skulle göra varan till en norsk tillverkning, att denna tolkning — säger jag — icke lär öfverensstämma med den bestämmelse i samma lag, han sjelf nyss uppläste. Det heter der, att norska tillverkningar i allmänhet äro tullfria, men att från denna tullfrihet äro undantagna vissa artiklar och deribland exempelvis brändt och malet kaffe. Der är det ju alldeles tydligt att lagstiftaren ansett det arbete, som genom bränningen och malningen nedlagts på det utländska råämnet, vara tillräckligt för att förvandla detsamma till

*Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.*

(Forts.)

Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.

(Forts.)

en norsk tillverkning. Detta exempel ur sjelfva lagen torde vara ganska belysande i afseende på lagstiftarens mening i förevarande fall.

Hvad angår den 3:dje frågan — huruvida regeringen gillar den allmänna tolkning af hvad som bör förstås med norsk tillverkning, hvilken i Generaltullstyrelsens cirkulär af den 19 Januari 1885, angående till Sverige införda »ofullständigt» färgade bomullsväfnader, finnes antydd, hvarigenom *fullständigt* färgad vara genom blotta färgningsprocessen skulle antaga karakter af »norsk tillverkning» — nödgas jag derom afgifva alldeles enahanda förklaring som beträffande den föregående frågan. Icke heller den saken har under någon som helst form ännu utgjort föremål för Kongl. Maj:ts pröfning.

Då slutligen interpellanten frågar, huruvida regeringen anser nödigt att vidtaga åtgärder för att mellanrikslagens tillämpning måtte bringas i öfverensstämmelse med dess ordalydelse, må jag bekänna att det efter min uppfattning hade varit lämpligare, att det ifrågavarande ämnet, som ju angår en ganska speciel fråga, hade gjorts till föremål för en särskild framställning hos Kongl. Maj:t i Finansdepartementet, emedan det näppeligen torde kunna begäras, att jag i ett fall, sådant som detta, skall kunna hafva så följt den nu lemnade utförliga framställningen, att jag skulle kunna vara beredd att derpå genast afgifva något svar. Jag kan därför med anledning af denna sista fråga endast svara, att jag icke skall underlåta taga del af den ärade interpellantens anförande, när detsamma blir tillgängligt i Kammarens tryckta protokoll, och jag skall sedermera icke heller underlåta att taga i öfvervägande, huruvida på min åtgärd något kan ankomma för att fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på de förhållanden, som i interpellationen blifvit berörda.

Herr Bennich: Den interpellation, som här blifvit stäld till Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet och af honom äfven besvarats, har jag icke att yttra mig öfver; men då den ärade interpellanten tyckes hysa den åsigt, att Generaltullstyrelsen icke skulle ställa sig gällande lagar och författningar till efterrättelse, tillåter jag mig något bemöta hans yttranden.

Jag börjar då med att erinra om ett förhållande, som redan Hans Excellens Herr Statsministern vidrört, nemligen sjelfva mellanrikslagens innehåll.

Den ärade interpellanten lade vid uppläsandet af författningen tonvigten på ordet »norska eller svenska *naturalster*», men tycktes deremot helt lätt gå förbi det andra föremålet för tullfriheten, nemligen »tillverkningar», alldeles som om det icke vore lika giltigt och viktigt, att *tillverkningar* åtnjuta samma förmåner i detta afseende som *naturalster*.

Ett exempel anfördes af Hans Excellens Statsministern, hvilket ganska väl visar att man i mellanrikslagen ingalunda afsett endast landets egna *naturalster* och deraf åstadkomna tillverkningar, nemligen det om *kaffe*. Ett annat exempel skall jag bedja få framhålla,

nemligen i det undantag, som gjorts för artikeln *socker* och *sockertillverkningar*. Vi torde alla veta, att i Norge icke produceras något råsocker, utan att allt sådant som der förekommer är utifrån infördt; men fastän sålunda sjelfva råämnet är en utländsk produkt och fastän tillverkningen från råsocker till raffinad är förenad med jemförelsevis ganska obetydliga kostnader, har man i mellanrikslagen från tullfria tillverkningar undantagit, bland annat, sockertillverkningar.

*Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.
(Forts.)*

Betecknar icke detta alldeles gifvet att lagstiftaren, så väl svenska Riksdagen som norska Stortinget och regeringarna hafva med uttrycket »tillverkningar» afsett icke blott fabriksalster, i hvilka råämnet är svenskt eller norskt, utan äfven sådana industrialster, i hvilka ingå utländskt rå- eller beredningsämne. Jag tillåter mig påstå, att det är af största vigt att uppmärksamma detta, när man vill bedöma befogenheten af det cirkulär, om hvilket den ärade interpellanten ordat. Är det nu så, att det ena landets tillverkning vare sig af svenskt, norskt eller utländskt råämne i allmänhet skall åtnjuta tullfrihet vid införsel till det andra landet såsom en produkt af broderlandets industri, då komma vi vidare till frågan: hvad äro kläder? Kläder äro utom allt tvifvel i och för sig en tillverkning, som lika mycket i fråga om yrket för dess åstadkommande som i fråga om artikelns användning skiljer sig från det eller de tygstycken, af hvilka kläderna bestå. Skrädderihandteringen är ju något helt annat än väfnadsfabriken. Skulle man konsekvent fullfölja interpellantens mening, så är det alldeles klart, att bomullsgarn, spunnet i Norge, icke kunde blifva en norsk tillverkning, emedan bomull icke växer i Norge, och att ylleväfnader, tillverkade i Norge, icke heller borde betraktas såsom norsk tillverkning, om ullen vore tagen från Island eller annat håll. Herrarne behagade således finna, att konsekvensen fordrar, att man icke kan uppställa såsom regel; att beredningsämnet skall vara produceradt i samma land, der den deraf tillverkade artikeln är åstadkommen, för att denna artikel skall anses såsom det landets tillverkning.

Hvad den ifrågavarande artikeln angår, är det vidare att bemärka, att vår tulltaxa under helt olika rubriker uppställer väfnader och kläder. Nogsamt vet också en hvar, att det är en stor skillnad emellan att köpa kläder och att köpa ett stycke kläde, och om det äfven lyckats interpellanten att få kläder tillverkade för så fabulöst billigt pris, som det af honom uppgifna så bekänner jag, att det är en erfarenhet, till hvilken jag i sanning lyckönskar honom. Jag och kanske hvar och en af eder, mine herrar, hafva en annan erfarenhet af våra skräddareräkningar.

Den ärade interpellanten fäste sig vidare vid något, som helt nyligen tilldragit sig i fråga om färgade bomullsväfnader. Härvid tyckes han hafva rigtat sina anmärkningar mot norska tullmyndigheter, ty svårigen lärer han räkna svenska tullstyrelsen till last, att hon, så snart anmälan skedde att en mycket ofullständig, och kan-

*Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.*

(Forts.)

ske endast för syns skull färgad utländsk bomullsväfnad ifrågakommit till införsel från Norge under namn af norsk tillverkning, grep in med förbud att tullfritt utlemna en sådan artikel samt föreskref att i dylika fall prof skulle insändas och styrelsens beslut i hvarje särskildt fall afvaktas. Men att en i Norge *fullständigt* färgad bomullsväfnad genom sjelfva färgningen blifvit förvandlad till norsk tillverkning, äfven om den råa väfnaden är införd utifrån, det synes mig följa af den högst betydliga skiljaktighet i tullsatserna, som svenska Riksdagen åsatt den färgade bomullsväfnaden i motsats till den ofärgade, i det att denna senare har en tullsats af 50 öre per kilo, men den färgade 90 öre per kilo, och således nära dubbelt så hög tull. I sjelfva denna olika tullbestämmelse måtte väl ligga lagstiftarens uttryckliga mening, att de två artiklarne, ofärgade och färgade bomullsväfnader, utgöra skilda varuslag och att färgningen ingalunda betraktas såsom en så obetydlig bearbetning, att den icke fullkomligt karakteriserar färgningen såsom en i och för sig sjelständig beredning. Jag lemnar nu derhän, huru det kan förhålla sig med uppgiften om färgerikostnaden, derom vill jag icke tvista med interpellanten, men visserligen gifver svenska tulltaxan anledning till det antagande, att de inhemska färgerierna af lagstiftaren betraktats, hvad de ock utgöra, såsom en sjelfständig näringsgren, åt hvilken gifvits ett så betydligt tullskydd som skilnaden mellan 50 och 90 öre per kilo.

Det är emellertid otvifvelaktigt, att förhållandena i afseende å vissa artiklar, hvilka utgöra föremål för varubytet emellan brödrafolken, icke gestalta sig så fördelaktigt för våra ärade yrkesidkare som de önska, men det är å andra sidan lika otvifvelaktigt, att andra artiklar, som tullfritt utföras från Sverige till Norge, till följd af mellanrikslagen icke med nöje ses af de norska producenterna. Jag vill såsom ett exempel nämna en artikel, som allt mer och mer kommit i bruk, nemligen chokolad. Såsom herrarne veta, växer icke kakaobönan i vårt land. Chokolad tillverkas dock här i ganska stora fabriker och ingen svensk myndighet förvägrar intyg att denna chokolad är svensk tillverkning, ehuru åstadkommen af utländska kakaobönan, likasom icke heller norska tullmyndigheter förvägra tullfrihet i Norge för denna svenska tillverkning, om ock norska fabrikanter må anse sig lida af konkurrensen, alldeles såsom våra yrkesidkare, hvilkas rätt Grefve Strömfelt tror sig förfäktat, klaga öfver den tullfrihet, som mellanrikslagen medgifver för åtskilliga i Norge tillverkade artiklar. Hufvudsumman — hvilket naturligtvis Grefve Strömfelt icke vill fästa det ringaste afseende vid — är, att vi i Sverige, tack vare våra skyddsvänner, hafva satt så höga tullar på en del väfnader och varor, att det icke kan på något sätt öfverensstämma hvarken med billighet eller klokhed, och att Norge, som är mera praktiskt, satt rimligare tullsats på sådana simpla varor som till exempel oblekt ylleväfnad, tunga yllevor o. s. v. Ville vi verkligen afhjelpa de öfverklagade olägenheterna. så vore det den enk-

laste sak i världen; låt oss allenast nedsätta våra öfverdrifna tull-satser.

*Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.*

(Forts.)

Då den ärade interpellanten företagit sig att granska och klandra Generaltullstyrelsens af honom omförmälda cirkulär, förvånar det mig att han icke äfven bemärkt ett annat i den af honom begagnade författningssamling förekommande cirkulär, som också är utfärdadt i samråd med norska regeringens tull- och finansdepartement, nemligen i fråga om huru hattar, tillverkade i det ena landet, skola behandlas i det andra. Detta cirkulär föreskrifver, att från utlandet införda halffärdiga hattar få genom att fullfärdigas i det ena eller andra af de förenade rikena betraktas såsom det landets produkter och tullfritt införas till broderlandet. Grefve Strömfelt fäste ingen uppmärksamhet vid denna omständighet, såsom jag förmodar af det skäl, att det är en stor fabrikation i Sverige, som har fördel af denna öfverenskommelse med norska tull- och finansdepartementet.

Jag skulle visserligen kunna uppräknas många andra artiklar, i afseende å hvilka, till följd af mellanrikslagens stadganden och tolkning, svenska affärsmän och fabrikanter vid varubytet emellan de förenade rikena hemta fördelar; men jag vill icke tynga på den ärade interpellantens i alla fall dystra sinne. Det vågar jag dock slutligen med fullt allvar och sjelfkänedom förklara för Kammaren, att svenska tullstyrelsen ärligt och allvarligt sökt att vid tillämpningen af gällande lag ställa sig lagstiftarens vilja och mening till efterlefnad, utan att någonsin taga hänsyn till de särskilda önskingar och åsigter, som chefen för det svenska tullverket må hafva om tull-lagstiftningens principer.

Grefve Strömfelt: Eders Excellens! Jag har afhandlat en vigtig sak. Då jag framlade dessa allvarliga frågor, hoppades jag, att den oro rörande deri nämnda förhållanden, som, om den icke käns i Stockholm, dock onekligen förefinnes öfver hela landet, skulle få någon anledning att vika genom det svar, som jag af Eders Excellens erhöll. Svaret blef dock icke sådant, att jag kan tro att sinnena på något vis derigenom blifva lugnade. Tvärtom, jag är fullt förvissad, att den framställning till Finansdepartementet, hvarom Eders Excellens talade, icke skall uteblifva, och jag vågar försäkra, att den skall komma från mer än ett håll. Jag är emellertid skyldig att vördsamt tacka för, att Eders Excellens har varit så god och ingått i svaromål på de frågor jag framställt.

Jag har icke nu begärt ordet för att ingå i någon kontravers med Herr Generaltulldirektören. Man är allt för ofta utsatt för hans anfall, för att icke säga förvidningar af ord, för att vid ett så allvarligt tillfälle vilja ingå i något egentligt svaromål. Hans insinuationer voro dock af beskaffenhet att med några ord böra bemötas. Han började sitt anförande med att säga, att, när jag uppläste mellanrikslagen, jag »betonade» *naturalster*, men sökte

Interpellation
ang. svensk-
norska tull-
förhållanden.

(Forts.)

att »slinka öfver» *tillverkningar*. Det har jag ingalunda gjort; jag söker aldrig att missleda. Han fäste sig vidare synnerligen vid skillnaden mellan kläde och kläder. Men här är icke fråga om kläde, utan endast om kläder. Har Herr Generaltulldirektören måne rättighet att, *i strid mot svenska tulltaxan*, bestämma tullbehandlingen af kläder? Det fins i svenska tulltaxan bestämdt huru denna artikel skall tullbehandlas. Generaltulldirektören har likväl faktiskt gjort en öfverenskommelse med norska regeringens tulldepartement om en annan tullbehandling än Riksdagen i tulltaxan har beslutat. Riksdagens beslut eger dock *ingen* i det afseendet att ändra. I fråga om »sömnadsarbeten», som Herr Generaltulldirektören skattade *så högt* och med afseende hvarpå han insinuerade, att det intyg, jag har uppläst, icke skulle vara riktigt, äfvensom att jag skulle hafva »anskaffat» det, har svenska Riksdagen bestämt *förhållandet* emellan detsamma och klädet eller tyget, hvilket förhållande Generaltulldirektören ändrat. Jag ber tillika få upplysa, att *jag* icke har anskaffat det omnämnda intyget, utan det har blifvit mig tillsändt från några fabrikanter, hvilka för en tilltänkt inlaga till Finansdepartementet hafva anskaffat det.

Hvartill tjänade talet om Herr Bennichs skraddaräräkningar? Att Herr Bennich icke kan få sina kläder sydda för samma pris som arbetsklassen och den fattiga befolkningen, det är klart; men jag har ju redan i interpellationen förklarat, att intyget endast afsåg dussinarbeten, hvaraf största importen består, icke finare kläder, och att i senare afseendet förhållandet blefve annorlunda. Detta var *åter* ett »förbiseende» af hvad jag verkligen sagt, hvarmed Herr Generaltulldirektören behagade hedra mig.

Jag har icke gjort någon anklagelse mot Generaltullstyrelsen, det är ett misstag. Men Generaltullstyrelsen är icke mer än andra dödliga fri från att kunna misstaga sig, och jag vidhåller, att styrelsen här vid lag har begått ett öfvergrepp.

För öfrigt skall jag icke besvara det, som sades derom, att *vi* skulle sätta ned våra tullar till lika belopp med Norge, ty slutliga följderna deraf torde herrarne lätt kunna finna — det blefve sannolikt till sist rätt beqvämt för Generaltullstyrelsen och tullstaten. Hvad den omordade kaffetullen beträffar, så är den för mig ett bevis att normmännen äro mera klarseende och kloka än vi, ty när mellanrikslagen skrefs, misstänkte de, att ifrån svensk sida en sådan tolkning kunde komma i fråga, som i cirkuläret nu har skett, och för att bevara sig därför, satte de just in, att arbetadt kaffe icke skulle få införas tullfritt, utan draga hela sin tull. Kaffetullen är nemligen i Norge 40 öre per kilo, men i Sverige 26 öre, och kaffesurrogat är i Norge åsatt en tull af 60 öre per kilo, medan i Sverige tullen derå endast är 30 öre. Jag skulle önska, att vi, då mellanrikslagen skrefs, hade varit lika förutseende; vi hade då nog undantagit kläder af utländskt tyg och dylikt mera från tullfrihet.

Föredrogos och biföllos Stats-Utskottets sistlidne dag bordlagda memorial:

N:o 62, med förslag till åtskilliga stadganden, som böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret; samt

N:o 63, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Föredrogos och företogs punktvis till afgörande sammansatta Stats- och Banko-Utskottets under gårdagen bordlagda memorial N:o 7, med anledning af Kamrarnes olika beslut i fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.

1:a punkten.

Mom. a.

§ 2.

Sammanjemkningsförslag i fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.

Herr Nordenfelt, Leonard: Då jag yrkar afslag på detta sammanjemkningsförslag i sin helhet, anhåller jag att få angifva skälen därför. Sammansatta Stats- och Banko-Utskottet har nemligen här föreslagit en sammanjemkning, som låtit några paragrafer å ena sidan qvitta emot några å den andra emellan Kamrarnes olika beslut, och dervid lemnat det väsentligaste af Första Kammarens beslut utan afseende. Ehuru jag, för min del, skattar statsrevisionen mycket högt med afseende på den kontroll hon utöfvar å statsverkets utgifter och dithörande frågor, kan jag dock icke inse, att denna inrättning bör utsträckas till vinnande af partiändamål eller till att underlätta vissa sträfvanden från åtskilliga riksdagsmedlemmars sida att tränga in på regeringens område. Jag tror, att detta strider mot grundlagens anda och mening, och att man således icke bör införa bestämmelser, som kunna leda derhän. Vid behandlingen af detta sammanjemkningsförslag har jag yrkat, att 15 § skulle väsentligen bibehållas i enlighet med Första Kammarens beslut. Denna paragraf innehåller tvenne särskilda delar. Den ena delen innehåller nemligen, att statsrevisorerna skulle få direkt gå till Konungens embetsmän eller statens verk eller inrättningar för att begära upplysningar, och den andra, att, om dessa upplysningar vägras, revisorerna skulle genom sin ordförande ega att hos statsministern anmäla förhållandet och begära Konungens befallning till vederbörande att meddela den äskade upplysningen. Nu har Första Kammaren afslagit den första delen af denna paragraf, och i Utskottet påyrkade jag, att man skulle bibehålla detta beslut, men deremot gå in på att utesluta 17 §, som också är ganska vigtig, nemligen att statsministern skulle underrättas om statsrevisorerna besöka utom huf-

Sammanjemk-
ningsförslag
i fråga om
ny instruktion
för Riksdagens
revisorer af
stats-, banko-
och riksgälds-
verken.

(Forts.)

vudstaden befintliga statens verk eller inrättningar. Derom kunde emellertid icke majoritet erhållas, utan från Andra Kammarens sida påyrkades tvärtom enstämigt och lifligt, att den 15 § skulle bibehållas efter Andra Kammarens beslut och endast några obetydliga ändringar deruti medgifvas. Dessa ändringar äro, enligt mitt förmenande, icke det minsta i sak, utan endast i form. Så inskötis till exempel att upplysningarna skulle begäras »genom revisorerne ordförande», och ordet »af» utbyttes mot »från». Vidare gjordes den förändringen, att, i stället för att det stod i andra momentet »anmäla förhållandet samt begära», man insatte »göra framställning om». Jag hemställer, om det ligger någon väsentlig skilnad i detta. Man kan väl icke göra någon framställning utan att äfven tala om grunden, hvarför man gör framställningen. Jag medgifver likväl, att det under vissa förutsättningar kan vara bättre att revisorerne ordförande begär upplysning än att alla revisorerne komma på en gång, ehuru ordföranden kan vara sådan, att det är angenämare för embetsverken att emottaga alla eller några af revisorerne än ordföranden ensam. Men, säger man, fall kunna inträffa, då det har sin betydelse att kunna på detta sätt inhemta upplysningar af embetsverk.

Nu visar likväl erfarenheten, att den närvarande instruktionen i detta afseende har verkat utan några svårigheter. Jag har under åtskilliga år haft en tjänst, hvarvid jag flere gånger varit i tillfälle att lemna upplysningar, när revisionen sådana begärt, och jag har funnit det vara ett nöje att lemna revisorerne alla de upplysningar, som möjligen kunnat åstadkommas, på samma gång revisorerne alltid på ett humant sätt gjort sina framställningar. Jag har jemväl två gånger varit statsrevisor och funnit alla vederbörande intresserade att lemna nödiga upplysningar till undvikande af missförstånd och onödig skriftvexling. Det har hittills gått för sig under ömsesidig välvilja, och så skulle det också ske hädanefter, om revisorerne icke få rätt att begära upplysningar direkt af embetsmännen. Jag tror icke att erfarenheten ådagalagt, att något verkligt behof föreligger att ändra denna författning, utan jag ser i detta förslag endast vissa personers bemödande att framstå med en viss betydelse, och det tror jag icke bör för denna Kammare vara något skäl till bifall.

I väsentligaste delar har denna sammanjemkning skett utan skälig hänsyn till Första Kammarens beslut, ehuru man visserligen formelt kan säga, att Utskottet har gifvit denna Kammare rätt i tre af dess beslut och endast hållit fast vid två beslut för Andra Kammarens räkning, hvaraf det ena med någon modifikation, så att antalet af hvad Första Kammarerna har fått är större än hvad som behållits af Andra Kammarerna beslut. Men *qualiteten* är så mycket sämre från Första Kammarerna synpunkt, att förslaget synes mig icke vara antagligt.

Jag yrkar afslag på hela sammanjemkningsförslaget.

Herr Grefven och Talmannen yttrade, att, då förevarande para-

grafs lydelse vore helt och hållet öfverensstämmande med Kammarrens derom förut fattade beslut, Kammarren behagade finna, att Utskottets förslag i denna del icke från Kammarrens sida föranledde annan åtgärd än att läggas till handlingarna.

Sammanjemkningsförslag i fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, lades ifrågasvarande § till handlingarna.

§§ 3 och 8.

Lades till handlingarna.

§ 15.

Herr vice Talmannen: I den nu föredragna paragrafen har Sammansatta Utskottet tillstyrkt Riksdagen att antaga ett förslag, som, med undantag af några obetydliga förändringar i sjelfva ordställningen, af Första Kammarren, då detta ärende sist förevar, blef underkänt med 56 röster mot 22.

Hvad sjelfva saken angår, kan jag icke underlåta att erinra, att det är en vigtig grundsats, som, enligt mitt förmenande, Kammarren icke bör släppa, att Riksdagens delegationer icke hafva med annan myndighet att göra än regeringen, och att de icke böra hafva en i lag stadgad rättighet att direkt vända sig till statens embetsverk eller embetsmän. Denna grundsats är redan erkänd i den nuvarande instruktionen för revisorerne och äfven hvad Utskotten beträffar i 46 § Riksdagsordningen. Jag ser icke något skäl att nu afvika derifrån, men är deremot öfvertygad, att en sådan bestämmelse som den här föreslagna skulle kunna föranleda till icke oväsentliga olägenheter. Om jag således från sjelfva sakens synpunkt ogillar hvad Utskottet här föreslår, så tillåter jag mig att äfven fästa Kammarrens uppmärksamhet på det olämpliga uti, att Kammarren i en principfråga skulle några få dagar efter det af Kammarren fattade beslutet fullständigt upprifva detta och i stället besluta just det, som samma Kammarre efter votering med en betydande majoritet har underkänt. Jag anhåller således, att Kammarren måtte med afseende på denna sammanjemkning vidhålla sitt förut i ämnet fattade beslut, och jag vill tillika fästa uppmärksamheten derpå, att, då härigenom den föreslagna instruktionen vid denna riksdag förfaller, alldeles icke någon olycka för den skull sker, ty revisorerne få fortfarande liksom förut, och intill dess Kammarne besluta en ny instruktion, arbeta efter den äldre nu gällande instruktionen. Den enda bestämmelse, som är oeftergifligt nödvändig, gäller tiden för revisorerens sammanträde under detta år, och en sådan bestämmelse finnes i punkten b) uti Utskottets äldre betänkande, i afseende hvarpå Kammarne fattat sammanstämmande beslut, och der således icke någon svårighet rimligtvis skall möta. Jag anhåller att Första Kammarren,

Sammanjemkningsförslag i fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer i stats-, bank- och riksgäldsverken.
(Forts.)

med vidhållande af sitt förra beslut, måtte afslå Utskottets föreliggande sammanjemkningsförslag.

Herr Törneblad: Jag tillåter mig att uttala något olika uppfattning mot Herr vice Talmannen och skall försöka att gifva skäl för, att det påstående han nyss gjorde, nemligen att Kammararen skulle genom bifall till nu föreliggande förslag upprifva sitt förut fattade beslut, icke är alldeles exakt. Jag ber först att få anmärka, att, hvad sjelfva sammanjemkningen beträffar, den har blifvit fattad i sin helhet, så att den icke rör hvarje paragraf för sig, utan hela instruktionen i sitt sammanhang, hvilket är naturligt, då man besinnar, att denna instruktion, om den icke blifver genom båda Kamrarnes sammanstämmande beslut antagen, måste i sin helhet förfalla. Kammararen har, genom hvad Herr vice Talmannen nyss erinrat, blifvit tillräckligt gjord uppmärksam derpå, att redan i tre särskilda punkter Första Kammararens beslut vid sammanjemkningen blifvit gällande. Jag kan dock rubricera två af dessa punkter såsom en, nemligen de, som röra 2 och 3 §§, hvaremot i afseende på 8 § Kammararens åsigt i sammanjemkningen har vunnit fullständigt godkännande. Hvad 15 § beträffar, förelåg, som bekant, den viktigaste sammanjemkningen, och man hade att ställa mot hvarandra Andra Kammararens beslut, som innefattade den ifrågavarande rättigheten för revisorerna utan tillägget »genom sin ordförande», och Första Kammararens, som innefattade ungefär detsamma som nuvarande stadgande. I det stadgande, som förra gången förelåg från Utskottets sida, hafva dock, förutom tillägget »genom sin ordförande», tre särskilda förändringar blifvit gjorda. Dels har uttrycket »af någon Konungens embetsman eller något statens verk eller inrättning» blifvit ändradt till »från» någon Konungens embetsman etc. Detta kan möjligen synas likgiltigt, men det har likväl skett med afseende derpå, att något missförstånd eller någon misstyding icke skulle uppkomma i den rigtningen, att embetsman skulle kunna inkallas till något slags »förhör» inför revisorerna, utan att det skulle innebära, att revisionen begär från embetsmän, verk eller inrättningar upplysningar, hvilket icke är alldeles detsamma som att begära direkt af dem. Med uttrycket »begära från Konungens embetsman skriftliga eller muntliga upplysningar», såsom det bör beta enligt det utdelade kallelsebladet, har man tydligen tänkt sig, att i främsta rummet skulle skrivas genom ordföranden och till honom skriftligt svar lemnas, men att å andra sidan ordföranden skulle, om så behöfves, för vidare förklaringar, kunna få något samtal med vederbörande, vare sig han sjelf går upp i embetsverket eller ock anhåller att den ifrågavarande embetsmannen ville lemna några muntliga upplysningar till honom i revisionslokalen.

Vidare har man uteslutit ett uttryck, som förut fans i paragrafen, nemligen »anmäla förhållandet samt» (begära Konungens befallning till vederbörande att meddela den äskade upplysningen). Det har skett med afseende derpå, att i orden »anmäla förhållandet» skulle

kunna ligga, hvilket också under diskussionen framhållits, någon speciell skyldighet för revisionen att anmäla saken såsom ett slags embetsfel. Sådant är nu försvunnet, ty meningen har endast varit att, bibehållande den hittills i praxis öfliga utvägen, skriva ordalagen så, att, om *den* icke visar sig tillräcklig, utan embetsmännen finna sig *icke* vilja lemna begärd upplysning, den nuvarande utvägen att gå till Kongl. Maj:t dock alltid skulle stå revisorerna öppen, hvilket ju är naturligt och riktigt. Således, genom borttagandet af »anmäla förhållandet» har man tänkt sig, att farhågan, att det skulle blifva ett klander af embetsmannens åtgärd, skulle försvinna, och i stället skulle inträda den enkla åtgärden att på den hittills enda, officiella vägen skaffa sig den ifrågavarande upplysningen. Med afseende på hvad som i andra punkter blifvit medgifvet Första Kammaren trodde sig Utskottet, som var skyldigt att försöka denna sammanjemkning, Kammaren obetaget att dertill lemna sitt bifall eller icke och med tanken fäst derpå, att vid en sammanjemkning alltid något måste från andra sidan uppoffras, något hvarpå vi i dessa dagar sett bevis i större frågor än denna, dock kunna och böra framlägga detta förslag, till hvilket jag anhåller att få yrka bifall, om jag ock ser, att utsigterna till dess antagande här äro ganska ringa.

Sammanjemkningsförslag i fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.
(Forts.)

Herr Nordenfelt, Leonard: Jag anhåller om ursäkt för det jag i mitt förra anförande yttrade mig om sammanjemkningsförslaget i dess helhet, och ber nu endast att få instämma i Herr vice Talmannens yrkande.

Herr Mankell: För min del har jag ingenting emot det sammanjemkningsförslag, som i afseende å denna punkt föreslagits af det Sammansatta Utskottet, ehuru jag får bekänna, att jag icke är särdeles angelägen om dess verkställighet. Ty det är onekligt, att om man afser de praktiska förhållanden, som utvecklats sig på senare tider, så är den lydelse, som Utskottet ursprungligen föreslagit, den som närmast motsvarar nämnda förhållanden. Emellertid må gerna erkännas, att den nu föreslagna lydelsen dock innehåller någon förbättring, och vid sådant förhållande vore det önskligt om den blefve antagen, så att frågan vid denna riksdag kunde bringas till slut. Skulle Kammaren likväl icke vilja gå in på en sådan sammanjemkning, tror jag icke att det vore mycket skäl att deröfver sörja, emedan revisionsarbetet komme att fortgå enligt den praxis, som hittills utvecklats sig med ledning af den nu gällande instruktionen, den må nu vara bristfällig eller icke. Man får i så fall afvakta den tid, då sinnena äro mera eniga och stadgade i afseende på lämpligheten af en ändring i instruktionen.

Med afseende på den föredragna punkten, och då jag anser att Utskottets ursprungliga lydelse varit den enda rigtiga, ber jag att få med några ord redogöra huru revisionsarbetet egentligen tillgår. Som herrarne förmodligen känna, delas samtliga ärenden på tre af-

Sammanjemkningsförslag i fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.
(Forts.)

delningar, af hvilka två på sin del få statsverkets samtliga räkenskaper samt den tredje Riksbankens och Riksgäldskontorets. Men äfven inom dessa afdelningar delas ärendena mellan de särskilda medlemmarne eller ett par af dessa medlemmar. Och slutligen måste man gå så långt i arbetsfördelning, att vid hvarje revision blott några få ärenden af hvarje revisor företages till granskning, på det sådant må ske så grundligt som möjligt, under det att vid samma revision de öfriga få stå något efter, för att vid en blifvande revision underkastas en noggrannare pröfning. Just under denna detaljgranskning förekommer nästan dagligen behovet att vända sig till vederbörande embetsverk och inrättningar för inhemtande af upplysningar, utan hvilka man icke kan komma ur fläcken. Det vanliga förhållandet är att man då genom en tjänsteman vid afdelningen vänder sig till det beträffande embetsverket och får upplysningarna muntligen eller skriftligen. Är det något viktigare ärende eller af mer omfattande beskaffenhet, så gå den eller de revisorer, som granska det samma, vanligen själfva upp i embetsverket för att få den erforderliga upplysningen. Blott i ytterst få fall, och då de handlingar, som röra ärendet, ligga hos revisorerna samt svårigen kunna förflyttas, har det hänt att någon embetsman kommit upp i revisionen. Men jag kan aldrig påminna mig att han blifvit »tillkallad», utan han har vanligen själf erbjudit sig att komma tillstädes.

Jag tror således att den farhåga, man hyser att, genom antagande af denna paragraf, de förvaltande myndigheterna skulle blifva besvärade med allt för talrika upplysningars meddelande, är alldeles öfverflödig. Emellertid torde herrarne af denna min korta framställning om revisionsarbetet finna hvilken innerlig och beständig vexelverkan som måste ega rum mellan revisorerna och embetsverken, om revisionen skall kunna på ett något så när tillfredsställande sätt genomföras, äfvensom att den lydelse af paragrafen, som Utskottet ursprungligen föreslagit, är den enda, som motsvarar de verkliga förhållandena. Redan den lilla inskränkning, som skulle blifva en följd af antagandet af orden »genom sin ordförande», hvilket i sammanjemkningsförslaget ifrågasatts, kommer säkerligen att medföra dröjsmål i revisionsarbetet, medan det mången gång blir svårt både för revisionen och för embetsverken att skriftligen eller muntligen begära och meddela upplysningar, om det blott skulle kunna ske genom ordföranden.

Medan jag har ordet ber jag att få vidröra en annan omständighet. Enligt hvad tidningspressen uppgifvit och efter hvad jag enskildt hört, lärer vid föregående sammankomst, då detta ärende behandlades och vid hvilken jag af sjukdom hindrades att vara tillstädes, den beskyllningen blifvit framkastad, att revisorerna skulle vilja öfverskrida sin befogenhet. Afven i dag har ett yttrande i den rigtningen blifvit fäldt, nemligen angående »partiändamål» och »intrång på regeringens myndighet» med mera dylikt. Jag beklagar att jag icke vid förra tillfället var närvarande för att kunna till be-

mötande upptaga denna beskyllning. Men jag vill i stället nu med anledning deraf blott fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att om revisorerna på något sätt öfverskridit nämnda befogenhet, så ligger skulden dertill helt och hållet hos Kammaren sjelf, åtminstone hvad de sista tio åren beträffar. Kammaren har alltiid tillsatt lika många medlemmar som Andra Kammaren, och bland de af denna Kammare utsedde ledamöter har ordföranden städse tagits; ordföranden har vid *paria vota* afgöranderätten. Blott en gång har ordföranden tagits bland de af Andra Kammaren valde ledamöter. Har således något öfverskridande af revisionens befogenhet egt rum, så måste det hafva skett med bifall af någon eller några af denna Kammares ledamöter.

Det skulle emellertid vara upplysande att få veta när, hvar och på hvad sätt detta öfverskridande egt rum, icke genom lösa påståenden, utan genom framläggande af bestämda fakta och bevis. Det skulle vara lärolikt för revisorerna att få veta detta, för att sedermera ställa sig sådant till efterrättelse och undvika det öfverskridande, som förmenas hafva egt rum. Det är klart, att, vid den otillräcklighet och bristfällighet, som utmärker den nuvarande instruktionen, stundom olika åsichter gjort sig gällande både inom och utom revisionen angående vidden och utsträckningen af dess granskningsrätt. Det är just därför som det vore angeläget att en gång få en instruktion, som tydligt och klart utvisade rätta förhållandena. Jag kan försäkra, att, om ett öfverskridande egt rum, så innebär det ett stort misstag att tro, det någonsin inom statsrevisionen en *tendens* eller *sträfvän* gjort sig gällande i nämnda riktning. Jag ber herrarne i det hänseendet hafva godheten att tro på mina ord, då jag i elfva år varit statsrevisor och således i det hänseendet bör hafva något vitsord. Åsigtorna hafva kunnat vara olika, men någon sträfvän att öfverskrida det grundlagsenliga området har aldrig förefunnits. Hvarje förmodan eller klander i det hänseendet hvilat på ett fullkomligt missförstånd.

Beträffande den föredragna punkten, så, ehuru jag visst icke anser den vara tillfredsställande, finner jag den dock vara sådan att jag i likhet med den föregående talaren till densamma vill yrka bifall äfven med utsigt att mitt yrkande icke vinner framgång.

Friherre Åkerhielm: Jag hade hoppats att icke nu behöfva taga till ordet inom Kammaren, utan att först få afvakta det yttlande, Kammaren med skäl kan vänta sig af den Kammares framstående ledamot, som vid den första behandlingen af den föreliggande instruktionen egentligen drifvit Kammarerna att fatta de beslut, vid hvilka Kammaren stannat och af hvilka hela den nu föreliggande sammanjemkningen är en följd. Då han emellertid fortfarande iakttagit en afgjord tystnad, nödgas jag be att få för Kammaren framlägga de skäl, hvarför jag inom det sammansatta Utskottet vid det arbete, hvars resultat nu för Kammarerna föreligger, ansett mig

Sammanjemkningsförslag i fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.
(Forts.)

Sammanjemk-
ningsförslag
i fråga om
ny instruktion
för Riksdagens
revisorer af
stats-, banko-
och riksgälds-
verken.

(Forts.)

böra biträda det sammanjemkningsförslag, som af detta arbete framgått. Skälet dertill är, helt kort: lydnad för grundlagens bud. Grundlagen ålägger Kamrarnes ledamöter i Utskotten att vid fall sådana som det, hvilket nu förelåg, söka åstadkomma en sammanjemkning och dervid icke uteslutande och envist vidhålla den åsigt, som den Kammare de tillhöra förut omfattat, utan äfven taga skälighänsyn till den åsigt, som inom Medkammaren gjort sig gällande, och söka finna ett gemensamt uttryck för *Riksdagens* åsigt, *Riksdagens* samfälda mening. Huruvida det möjligen kunde hafva åstadkommit en annan sammanjemkning än den, som här föreligger, eller huruvida möjligt varit att strängare eller mera än som skett vidhålla denna Kammares åsigt eller de åsikter, man för egen del helst skulle sett hafva segrat, det tillkommer icke mig att afgöra, men jag vill dock bestämdt hafva uttalat, att jag icke tror att det varit möjligt uppnå ett bättre resultat än det, som nu är framlagdt. Det återstår således för mig, då jag, såsom ledamot af *Utskottet*, ansett mig böra biträda dess förslag, ja till och med deremot icke reserverat mig, att se till huruvida jag såsom *ledamot af Kammararen* slutligen kan inom Kammaren påyrka bifall till sammanjemkningen eller måste kvarstå vid och vidhålla Kammararens senast fattade beslut. Jag ber då Kammararen uppmärksamma, att i de fem punkter, i hvilka Kamrarne fattat olika beslut, denna Kammare vidtagit ändring i det af Kongl. Maj:t framställda förslag till instruktion i tre punkter; att Andra Kammararens representanter i Utskottet medgifvit att understödja Första Kammararens beslut i dessa tre punkter; att af de återstående två punkterna den ännu icke föredragna 17 § af Andra Kammararen uteslutits; och att en anmodan att Första Kammararen måtte om detta beslut förena sig och borttaga paragrafen ur instruktionen, samt till följd deraf ändra paragrafföljden, icke torde anses kunna innebära något så farligt eller ingripande, att instruktionen i dess helhet derigenom skulle anses förryckt. Det återstår således endast att egentligen väga den nu föredragna, till äfventyrs vigtigaste paragrafen, nemligen § 15. Vid denna voro Kamrarnes beslut till ytterlighet skiljaktiga. Denna Kammare vidblef nemligen den åsigt om huru vid ifrågavarande upplysningars inhemtande revisorererna borde tillvägagå, som finnes uttryckt i nu gällande instruktion. Andra Kammararen vidhöll från början af utskottsarbetet och hela vägen igenom att få i instruktionen i bestämda ordalag uttryckt hvad som nu *in praxi* brukas, att få deri insatt en bestämd föreskrift om att revisorererna *ega* tillvägagå såsom de nu under en längre följd af år och under åtskilliga skiftningar vid Konungens rådsbord *fått* tillvägagå. Man framhöll hurusom det endast gälde en förenkling af en i och för sig tung form. Så låg frågan, då sammanjemkningen företogs, och ett förslag gjordes inom Utskottet, utgående visserligen från den af Andra Kammararens ledamöter uppställda redaktionen af § 15, men deri görande betydliga ändringar, hvilka af den ärade talaren på kalmarbänken redan blifvit

framhållna. Jag tillåter mig därför blott hänvisa Kammaren till ordalydelsen af det ursprungliga, af komitén framlagda förslaget, som lyder sålunda:

»Finna revisorererna nödigt att af någon Konungens embetsman eller något statens verk eller inrättning begära muntliga eller skriftliga upplysningar, ega de att genom sin ordförande från vederbörande infordra sådana.»

Denna föreskrift har icke ansetts vara mer ingripande i den svenske embetsmannens ställning, än att Sveriges embetsmannacorps' förnämste medlem vid Konungens rådsbord ansett sig kunna framlägga den till Riksdagens pröfning. Deri har emellertid sedermera, genom det ändringsförslag, som jag nyss omnämnde och som af Utskottet antagits, åstadkommits den inskränkning, att punkten fått följande lydelse:

»Revisorerna må, om de så finna nödigt, af Konungens embetsmän eller statens verk eller inrättningar begära muntliga eller skriftliga upplysningar.»

Något om ett *infordrande* finnes nu icke i punkten. Paragrafen innehåller i sin ursprungliga uppställning vidare i sin senare del en *påföljd* om embetsman vägrar att gå revisorererna till handa. Det heter nemligen i det ursprungliga förslaget:

»Skulle embetsman eller styrelse vägra att gå revisorererna till handa med begärd upplysning, ega revisorererna att, genom sin ordförande, hos statsministern eller, om denne är tjänstledig, hos statsrådets äldste i tjänst varande ledamot anmäla förhållandet samt begära Konungens befallning till vederbörande att meddela den äskade upplysningen.»

Denna påföljd har fått en helt annan karakter i det förslag, som sammansatta Utskottet ansett sig kunna framlägga. Det heter nemligen nu:

»Skulle embetsman eller styrelse vägra att gå revisorererna till handa med begärd upplysning, ega revisorererna att likaledes genom sin ordförande hos statsministern eller, om denne är tjänstledig, hos statsrådets äldste i tjänst varande ledamot göra framställning om Konungens befallning till vederbörande att meddela den äskade upplysningen.»

Stadgandet om påföljden har således här en helt annan karakter, ja, lyder så olika, att här väl ej kan vara talan om någon »*påföljd*».

Huru vida detta förslag, som nu föreligger, må anses vara tillräckligt tillfredsställande eller borttager det intryck af obehag, som inom vida kretsar af svenska statens tjänande män måste vid förslagets första framläggande göra sig gällande, derom vågar jag icke döma, men jag tror dock, att sådant förslaget nu föreligger, kräfver det och kan påfordra en pröfning i och för sig, frigjord från alla minnen af de första intrycken från den ursprungliga redaktionen, och det är endast på den senare grundvalen — pröfningen af hvad som nu faktiskt föreligger — som Första Kammarens vid Riks-

Sammanjemkningsförslag i fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.

(Forts.)

Sammanjemkningsförslag i fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.
(Forts.)

dagen ännu närvarande ledamöter böra bilda sitt omdöme, innan de besluta sig att genom ett formelt afslag på den föreliggande redaktionen uppskjuta hela frågan om ny instruktion för statsrevisorerna. För min del, ehuru jag gerna sett att Första Kammarens första beslut vunnit mera afseende, kan jag icke i detta ögonblick annat än anse att det är skäligt och riktigt att, för att icke störta instruktionsförslaget i dess helhet, till Kammarens bepröfvande hemställa, om icke den sammanjemkning, som nu är gjord, bör vinna äfven denna Kammares bifall.

Herr Bergström: Redan då frågan om ny instruktion för Riksdagens revisorer första gången förekom, uttalade jag för min del, att jag satte högt pris på denna institution, likasom jag öppet erkände att den gjort stadgandena i 64 och 65 §§ Regeringsformen till en sanning. Ett amplare erkännande kan icke gerna gifvas åt en statsinstitution, och ett dylikt erkännande gafs äfven af flere andre talare. Man får således i den strid, som nu pågår, icke skåda någon ovilja mot statsrevisionen. För min del är jag öfvertygad, att hvarje svensk man vill lika med mig upprätthålla denna institution i dess fulla kraft, och skulle hjertligt beklaga, om den förlorade något af sin auktoritet; men det oaktadt tror jag, att statsrevisionen icke eger den befogenhet, som statsrevisionen någon gång tillerkänt sig. Jag kan icke finna annat, än att 72 § Riksdagsordningen föreskrifver och bestämmer just det, hvarmed statsrevisorerna böra befatta sig. De skola endast granska statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning. Trots denna begränsning har en statsrevision framkommit med förslag till ombildning af ett bland rikets kollegier. Vidare har jag såsom olämpligt omtalat något, som säkerligen är allmänt känt, att nemligen statsrevisionen ansett sig kunna begära befästningsplanerna för Karlsborg, och att, sedan dessa planer bekommit, en ledamot företagit sig att kopiera desamma. Sådana planer borde dock vara regeringens hemlighet och icke ens till statsrevisorerna utlemnas. Detta till bemötande af den näst föregående talarens yttrande, att man framkastat obehöriga anmärkningar eller, såsom han uttryckte sig, beskyllningar mot statsrevisionen! Så vidt jag hört, har ingen här uttalat sig tadlande om det sammanjemkningsförslag, med hvilket sammansatta Utskottet framkommit. Af egen erfarenhet vet jag huru svårt det är att åstadkomma ett förslag till sammanjemkning, som kan blifva antagligt för båda Kammarne, och mig skall det minst falla in att tadla ett försök dertill, om än det misslyckats. Men här föreligger icke, jag ber att derpå få fästa uppmärksamheten, en fråga af den vikt, att man för fosterlandets skull bör offra en åsigt, ty saken är icke så farlig, om detta förslag faller. Revisorerna kunna mycket väl hjälpa sig med den bestående instruktionen. Det gäller för närvarande endast att bestämman en viss dag, när de i år skola sammanträda. Riksdagsordningen stadgade förut, att de skulle sammanträda den 15 Augusti,

nu innehåller denna grundlag, enligt den förändrade lydelse densamma i förevarande afseende helt nyligen erhållit, att dagen skall bestämmas genom instruktion. Om Kamrarna blott ena sig om att revisorerna i år skola sammanträda den 15 Augusti, är all rättfärdighet uppfylld. Mig synes också att Första Kammaren intager en starkare ställning, då dess beslut ansluter sig till den gällande rätten. Jag tillåter mig här upprepa hvad jag, då jag framställde mitt förslag till omredaktion af § 15, yttrade, eller att denna redaktion i det närmaste öfverensstämmer med den gällande instruktionen och blott företer några få oväsentliga ändringar. Man kan visserligen tvista om huru vida Första eller Andra Kammaren vid sammanjemkningen fått mest rätt, och jag hör, att enligt någuras förmenande Första Kammarens åsikter blifvit mer än den Andras tillgodosedda. För min del är jag af en motsatt mening, ty de punkter, i hvilka Utskottet tillstyrkt Första Kammarens mening, äro ytterst obetydliga. Jag tillåter mig erinra om, att hvad Första Kammaren vunnit är § 2 sista stycket, icke, såsom Utskottet säger å sidan 10, 2:dra stycket. Detta stycke innehåller en nyhet, nemligen att revisorerna, utom ordföranden och vice ordföranden, taga plats i ordning efter namnens begynnelsebokstäver. Skulle revisorerna vilja afvika från den tradition, som gäller för andra Riksdagens delegationer, och placera sig efter namnens begynnelsebokstäver, är ingenting som hindrar dem att besluta derom. Jag kan icke finna att något egentligen är vunnit för Första Kammaren i detta hänseende. Vidare skulle enligt Första Kammarens beslut utgå § 3 mom. 2, som innehåller, att vid alla omröstningar revisorerna afgifva sina röster »i den ordning, hvori de sitta; dock vice ordföranden och ordföranden sist». Hvad skada skedde derigenom att detta moment går ut? Det faller af sig sjelf, äfven om det ej utsäges, att i den ordning de sitta, i samma ordning rösta de. Derom behöfver ej stadgas. Slutligen skulle det vara en så stor fördel för Första Kammaren att det insatts, att beslut om revisorernas resor och besök vid embetsverk eller allmänna inrättningar skulle fattas i plenum. Enligt autentisk förklaring af en utaf författarne till detta förslag har man menat, att med »revisorerna» förstodes revisorerna in pleno. Nu vet jag icke om det är en så stor eftergift, att det tydligen förklaras, att med revisorerna menas revisorerna in pleno. Men nu komma vi till den viktiga paragrafen, nemligen 15 §. När statsrevisionsinstitutionen nu utvecklats sig till den betydelse den har med den gällande rätten, då frågar jag, hvad är det för skäl att ändra den? Embetsverken här i Stockholm äro verkligen till den grad tillmötesgående, att ingen enskild riksdagsman vänder sig till dessa verk och begär upplysningar utan att få sådana, och på samma sätt förhåller det sig med revisorerna. Hvarför skall man då i lag uttala något, som åtminstone för denna Kammares känslor är sårande? Det är en genomgående tanke i vår grundlag, att Konungen och hans eller statens tjenstemän skola stå sjelfständiga och oberoende gent emot

Sammanjemkningsförslag i fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.

(Forts.)

Sammanjemkningsförslag i fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och Riksgäldsverken.

(Forts.)

Riksdagen, lika som Riksdagen skall stå sjelfständig gent emot regeringen. Man ser yttringar af denna tanke på många ställen i grundlagen. Regeringen får icke gifva befallningar åt någon Riksdagens delegation; men å andra sidan får Riksdagen icke tillvälla sig större makt än den tillkommer. Jag tror, att de vise fäder, som stiftade 1809 års grundlag, förstått att på ett lyckligt sätt förena folkfrihet och konungamakt, och hvarje tendens att på något sätt genom lag rubba detta anser jag vådlig och farlig. Det är därför jag lägger mycken vikt på att man icke i lag försöker införa något, som kan störa denna jemvigt.

Dertill kommer slutligen, att det är lättare att stämma i bäcken än i ån. Fastän norska grundlagen uttryckligen innehåller, att den utöfvande makten är hos Konungen och att Konungen väljer och förordnar alla civile, andlige och militäre embetsmän, har ju det oväntade inträffat, att Stortinget tilltrotsat sig makt och myndighet att insätta vissa af Stortinget utsedde ledamöter i jernvägstrafikstyrelsen. Vestigia terrent.

Hvad den förbättrade redaktionen beträffar, kan jag icke förstå dess värde. Skilnaden mellan »af» och »från» är verkligen så fin, att jag icke kan sentera den. Skulle det nödvändigt vara en annan preposition än den (först ifrågasatta, skulle jag för min del hafva velat föredraga prepositionen »hos».

Den omständighet, att i paragrafen blifvit insatt »genom sin ordförande», är just, enligt mitt förmenande, synnerligen farlig, enär derigenom så skarpt ske kan stadgas laglig befogenhet för revisionen såsom en riksdagens delegation att omedelbart vända sig till embetsmännen. Det utesluter möjligheten att den enskilde revisorn kan komma och begära en upplysning af en embetsman och få den, såsom nu sker, i all vänlighet. De å motsidan åberopade redaktionsförändringar hafva icke för mig ett så stort värde, att jag för deras skull vill acceptera detta sammanjemkningsförslag, och yrkar jag, att Kammaren måtte vidhålla sitt redan fattade beslut.

Herr Rääf: Genom att åtskilliga ledamöter i Banko-Utskottet hade rest bort blef jag för några dagar sedan insatt i detta sammansatta Stats- och Banko-Utskott. Jag har således icke varit med från början vid behandlingen af detta ärende, men jag ansåg det vara min pligt att söka biträda ett sammanjemkningsförslag och icke inom Utskottet försöka att rifva sönder hela förslaget. På de skäl Friherre Åkerhielm anført ber jag nu att få instämma i hans yrkande, nemligen att sammansatta Stats- och Banko-Utskottets sammanjemkningsförslag måtte antagas.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed afslutad, gjorde Herr Grefven och Talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af förevarande § och sedan på afslag

derå, samt förklarade sig finna den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Sammanjemkningsförslag i fråga om ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.

Friherre *Åkerhielm* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

(Forts).

Den, som godkänner § 15 under mom. a) i 1 punkten af sammansatta Stats- och Banko-Utskottets memorial N:o 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås ifrågavarande paragraf.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—22;

Nej—46.

Utskottets hemställan i afseende på förevarande moment.

Förklarades, så vidt den innefattade en framställning till Första Kammaren, besvarad genom Kammarens förut fattade beslut.

Mom. b).

Herr vice Talmannen: Ehuru jag på bibehållandet af 17 § med den redaktion, som redan blifvit af Kammarerna antagen, visserligen icke lägger samma vikt som på vidhållandet af Kammarens beslut i 15 §, anhåller jag dock, med afseende å utgången af öfverläggningen och beslutet vid sistnämnda paragraf, och då frågan om ny instruktion för Riksdagens revisorer derigenom fallit vid denna riksdag, att Kammarerna måtte låta sitt förut fattade beslut i dess helhet kvarstå och följaktligen i afseende å denna paragraf vidhålla sitt redan fattade beslut.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes propositioner, först på bifall till hvad Utskottet beträffande förevarande moment hemställt och sedermera på afslag derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

2 punkten.

Mom. c) af Utskottets utlåtande N:o 5.

Herr vice Talmannen: I afseende å mom. c) anhåller jag, att Kammarerna, med hänsyn till sitt redan fattade beslut, måtte afslå detta moment.

Öfverläggningen angående förevarande moment ansågs härmed slutad, och Utskottets deri gjorda hemställan afslogs.

Mom. d) af Utskottets utlåtande N:o 5.

Herr vice Talmannen: Beträffande detta moment anhåller jag, att Kammarerna måtte, med bifall till Utskottets deri gjorda hemställan, så vidt denna hemställan afser Riksdagens beslut vid mom. b), derom båda Kamrarne fattat öfverensstämmande beslut, afslå Utskottets hemställan i öfrigt.

Efter härmed slutad öfverläggning beslöt Kammarerna, beträffande det senast föredragna momentet, att med bifall till Utskottets deri gjorda hemställan, så vidt den afsåg Riksdagens beslut vid mom. b) i Utskottets utlåtande N:o 5, afslå Utskottets hemställan i öfrigt.

Föredrogos Bevilnings-Utskottets sistlidne dag bordlagda betänkanden:

N:o 13, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

1 och 2 punkterna.

Biföllos.

3 punkten.

Bifölles, så vidt den innefattade en framställning till Första Kammarerna.

4 punkten.

Bifölles.

N:o 14, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevilningssummans utgörande.

Bifölles.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Grefve *Sparre* under åtta dagar från denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 3,33 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjernä.

Onsdagen den 20 Maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m., och dess förhandlingar leddes af Herr vice Talmannen.

Anmälades och bordlades

Stats-Utskottets memorial:

N:o 64, med förslag till de återstående stadgandena i Riksgäldskontorets reglemente; och

N:o 65, angående den nya riksstaten; äfvensom

Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets memorial:

N:o 8, med anledning af Kamrarnes olika beslut i fråga om Utskottets förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken; samt

N:o 9, angående anvisande af medel till arfvoden åt Utskottets kansli.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

N:o 56, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel;

N:o 60, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel;

N:o 61, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel;

N:o 64, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ned-sättning i de på viss jord hvilande grundskatter;

N:o 65, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären äfvensom inom Riksdagen väckta förslag i dithörande ämnen;

N:o 66, angående upprättadt nytt reglemente för Riksgäldskontoret;

N:o 67, dels om fortsättning af arbetena å stambanan mellan Bräcke och Sollefteå och dels om inköp och ombyggnad af Hudiksvalls jernvägsaktiebolags jernväg mellan Hudiksvall och Näsviken samt jernvägens utsträckning till norra stambanan;

N:o 68, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af den under Haga Kongl. lustslott lydande egendomen Frescati jemte lägenheten Gustafsborg;

N:o 69, i fråga om rotehållares befrielse från skyldighet att bygga och underhålla trossbodnar samt fortskaffa trossen till och från mötesplatserna;

N:o 76, angående Kongl. Maj:ts rätt att disponera besparingar å hufvudtitlarne;

N:o 77, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af viss kronan tillhörig, för närvarande till gardesregementena upplåten mark i hufvudstaden samt om beredande af nya kasern-etablissemang för Svea lifgarde och Andra lifgardet m. m.;

N:o 78, angående sättet för anskaffande af medel till vissa beslutade utgifter för statens jernvägsanläggningar och till lån åt enskilda jernvägar; samt

N:o 79, angående anvisande af medel för afsättning till fonden för nytt riksdagshus och till förstärkning af statsverkets kassaför-lagsfond.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar-
efter Kammarerna åtskildes kl. 8,15 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Torsdagen den 21 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag före kl. 2 e. m. utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 8 e. m.

Upplästes och godkändes Banko-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser:

N:o 80, till fullmäktige i Riksbanken, med öfverlemnande af bankoreglementet;

N:o 81, till Konungen, angående ändring uti instruktionen för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor i orterna; samt

N:o 82, till Konungen, med reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning.

Upplästes och godkändes Bevillnings-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

N:o 83, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker;

N:o 84, angående tullbevillningen; samt

N:o 85, angående bevillning af fast egendom och af inkomst.

Föredrogos och biföllos Stats-Utskottets sistlidne dag bordlagda memorial:

N:o 64, med förslag till de återstående stadgandena i Riksgäldskontorets reglemente; och

N:o 65, angående den nya riksstaten.

Föredrogos Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets under gårdagen bordlagda memorial:

N:o 8, med anledning af Kamrarnes olika beslut i fråga om Utskottets förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.

1 punkten.

Lades till handlingarna.

2 och 3 punkterna.

Biföllos.

N:o 9, angående anvisande af medel till arfvoden åt Utskottets kansli.

Bifölles.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

N:o 86, angående beräkningar af statsverkets inkomster; och
N:o 87, med ny riksstat.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

N:o 33, angående statsregleringen; och
N:o 34, angående statsregleringen.

Tillkännagafs, att Kongl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla Riksdagens samtliga ledamöter att Fredagen den 22 innevarande månad efter förrättad gudstjenst sig å rikssalen infinna för att enligt 36 § Riksdagsordningen af Kongl. Maj:t i nåder hemförlöfvas.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde; hvar efter Kammaren åtskildes kl. 2,15 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Torsdagen den 21 Maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.

Upplästes och godkändes Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelse, N:o 88, till Konungen, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

- N:o 35, angående tullbevillningen;
- N:o 36, angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker;
- N:o 37, angående bevillningen af fast egendom och af inkomst;
- N:o 38, angående med Portugal afslutade handels- och sjöfarts-traktat;
- N:o 39, angående statsregleringen;
- N:o 40, angående statsregleringen;
- N:o 41, angående statsregleringen;
- N:o 42, angående ny värnpligstlag;
- N:o 43, angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter;
- N:o 44, angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären äfvensom inom Riksdagen väckta förslag i dithörande ämnen;
- N:o 45, angående ny lag om aktiebolag;
- N:o 46, angående ersättning åt vittne, som i brottmål blifvit af allmän åklagare inkalladt och sig instält;
- N:o 47, om förslag till lagändringar för afhjelpande af vissa brister i gällande inteckningsförordning;
- N:o 48, angående oäkta barns anteckning i kyrkobok;
- N:o 49, angående Kongl. Maj:ts rätt att disponera besparingar å hufvudtitlarne;
- N:o 50, angående åtskilliga på grund af § 89 Regeringsformen väckta frågor;
- N:o 51, angående ändring uti instruktionen för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor i orterna;
- N:o 52, angående reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning;
- N:o 53, angående statsregleringen;

N:o 54, angående statsrevisionen; och
N:o 55, angående statsregleringen.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag, hvarefter Kam-
maren åtskildes kl. 8,20 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 22 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 10,30 f. m.

Justerades protokollen för den 15 i denna månad.

Herr Grefven och Talmannen samt Kammarens ledamöter af-
gingo kl. nära 11 f. m. till Storkyrkan, der riksdagspredikan hölls
af Komministern C. E. Fristedt. Efter gudstjenstens slut begaf sig
Kammaren till rikssalen, der jemväl Andra Kammaren infann sig.
Sedan Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet von Kr-
usenstjerna uppläst Kongl. Maj:ts nådiga förordnande för Hans Ex-
cellens Herr Statsministern Themptander att å Kongl. Maj:ts vägnar
afsluta riksdagen, samt Herrar Talmännen, hvar för sig, framfört
Kamrarnes undersåtliga välönskningar, och riksdagsbeslutet blifvit
af Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet uppläst, för-
klarade, å Kongl. Maj:ts vägnar, Hans Excellens Herr Statsministern
1885 års lagtima riksdag vara afslutad.

Efter det Kammarens ledamöter återkommit till samlingsrum-
met och der intagit sina platser, uppstod Grefve *Lagerbjelke* från tal-
mansstolen och yttrade:

Mine Herrar!

Då vi nu, efter slutadt riksdagsarbete, gå att åtskiljas, anhåller
jag att till Kammarens ledamöter få frambära min vördnadsfulla
tacksägelse för den vänskap och det förtroende, hvarmed jag funnit
mig omfattad.

Frågor af djup betydelse hafva utgjort föremål för denna riks-
dags behandling och det ligger i sakens natur, att olika meningar

lifligt kämpat vid beslutens fattande: men deri hafva dock alla öfverensstämt att sätta fäderneslandets väl högst, likasom hos oss alla den önskan står varm och lefvande: Gud bevare Konung och Fädernesland!

Herr *Stråle, Wilhelm*, besvarade detta tal i följande ordalag:

Herr Grefve!

För Första Kammarens ledamöter är det en dyrbar och angenäm pligt att vid detta tillfälle, likasom mångfaldiga gånger tillföre, få uttrycka sin vördnad och tacksamhet för den bepröfvade Talmannen, sin tillgifvenhet för hans person.

Såsom I, Herr Grefve, redan nämnt, hafva stora och genomgripande frågor förelegat den nu avslutade Riksdagen till afgörande; och huru starka meningsbrytningarne än varit, vittna ju våra öfverläggningar, ledda af Eder med vanlig oveld och förmåga, otvifvelaktigt om varm känsla för ett älskadt fosterland.

Vi tillönske Eder fortfarande helsa och krafter och våga uttala den förhoppning, att Första Kammarerna ännu många kommande Riksdagar får helsa Eder såsom sin Talman.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 12,30 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
